Referat

Møte nr 1/2015 i Avlsrådet for sau

Tid:	Tirsdag 16. juni kl. 11:30 – onsdag 17. juni kl. 16:00, 2015
Sted:	Garder kurs- og konferansesenter, Gardermoen
Medlemmer:	Ivar G. Slettemoen, leder Roar Berglund, region Nord Kent Berg, region Midt Per Johan Lyse, region Vest Sven Reiersen, region Øst Finn Avdem, Nortura Berit Pettersen, KLF Torstein Steine, IHA/NMBU (kun tirsdag)
Observatører:	Inger-Johanne Holme, avlsforsker Inger Anne Boman, avlsforsker Jette Jakobsen, avlsforsker Anne Grete Stabekk, avlskonsulent Kjell Steinar Løland, avlskonsulent Frank Simensen, avlskonsulent
Sekretær:	Thor Blichfeldt, avls- og seminsjef

Avls- og seminsjef Thor Blichfeldt er saksbehandler hvis ikke noe annet er anført under den enkelte saken.

Saklista

1 Godkjenning av innkalling og sakliste 5
2 Godkjenning av referater fra tidligere møter 5
2.1 Avlsrådsmøtet 17.-18. juni 2014 5
2.2 E-postmøtet 15. oktober 2015 5
3 Visjon for saueavlen 5
4 Planer og budsjett for saueavlen 7
4.1 Regnskap 2014 7
4.2 Budsjett 2015 7
4.3 Strategiske endringer i perioden 2016-2020 8
4.3.1 Et tilbakeblikk 8
4.3.2 Er det nødvendig med endringer? 9
4.3.3 Hvor går vegen? 9
4.3.4 Vi må starte diskusjonen 10
4.4 Diskusjon og oppsummering 10
5 Lammedød som egenskap i avlsarbeidet 11
6 Avlsprosjektet (søyeprosjektet) 2014-2016 11
7 Ulldata fra slakteriet i avlsarbeidet 12
7.1 Fenotypiske verdier 12
7.2 Arvegrader 12
7.3 Beregnede avlsverdier for granska værer født 2010-2013 13
7.4 Beregning av avlsverdier for ull i 2015 13
7.5 Sammenhengen mellom kåringspoeng og avlsverdi for ull 14
7.5.1 NKS 14
7.5.2 Spæl 15
8 Kåring 16
8.1 En større revisjon av kåringsregelverket? 16
8.1.1 Kroppspoenget ut, bruksegenskaper og kjøttfylde inn? 16
8.1.2 Fortsatt dømming av bein 17
8.1.3 Slutte å dømme ullmengde? 17
8.1.4 Fortsatt dømming av ullkvalitet 17
8.2 Vedtak om ny kåringsregler fra 2016 18
8.3 Kåringsreglene for 2015 18
8.4 Kåringsperioden høsten 2015 18
8.5 Ulldømming av prøveværskandidater på spæl 2015 18
8.6 Kåringsdommeren skal bruke vedtatt regelverk 19
9 Lammetall og finnevarianten 19
9.1 Effekten av finnevarianten på NKS 19
9.2 Finnevarianten ved inntak av seminværer 20
9.3 Avlsframgangen for lammetall hos NKS og spæl 20
9.3.1 Vektlegging av lammetall i O-indeksen 20

9.3.2 Genetisk trend fra 2000 til 2014 20
9.3.3 Avlsframgangen for lammetall hos NKS 21
9.3.4 Avlsframgangen for lammetall hos spæl 22
9.4 Min vurdering 23
9.5 Vedtak om tiltak mot finnegenet 23
10 Fødselsvekt 24
10.1 Nytten av å registrere fødselsvekt 24
10.2 Vårvekt fratrukket fødselsvekt 24
10.3 Fenotypisk utvikling i fødselsvekt 25
10.3.1 NKS 25
10.3.2 Spæl 27
10.4 Genetiske parametere for fødselsvekt 28
10.5 Genetiske korrelasjoner mellom fødselsvekt og andre vekter 29
10.6 Hva gjør vi videre? 30
11 Vårvekt 30
11.1 Skal vårvekt være en obligatorisk registrering? 30
11.2 Omfanget av vårveging 30
11.3 Genetiske parametere 31
11.3.1 NKS 31
11.3.2 Spæl 32
11.4 Sikkerhet på beregne avlsverdier 32
11.4.1 Definisjonen på sikkerhet 32
11.4.2 Hva påvirker sikkerheten for en avlsverdi? 32
11.4.3 Nytten av høy sikkerhet i avlsarbeidet 32
11.4.4 Programvare for jobben 32
11.4.5 Sikkerheter kun for spæl, men relevant også for NKS 33
11.5 Sikkerheter for værer i spælringene 33
11.5.1 Egenskapene og datamaterialet 33
11.5.2 Sikkerhet ved H5 avhengig av alder 33
11.5.3 Sikkerhet på avlsverdi for vårvekt ved S1 og H5 35
11.5.4 Sikkerhet på avlsverdi for slaktevekt ved S1 og H5 36
11.5.5 Sikkerheten ved endret omfang av vårveging 36
11.5.6 Krav til alle ringer om et minimumsomfang av vårveging 37
11.6 Konklusjon og vedtak 39
12 Innspill fra Ål verering til avlsarbeidet 40
12.1 Nytten av større dattergruppe etter en prøvevær 40
12.2 All vektlegging på morsevne i O-indeksen på «morsevne_slakt» 41
13 Tilskudd til værer med minst 25 døtre 42
14 Pelssauavlen 42
14.1 Krav om pelsdømming av lammene 43
14.2 Pelsegenskapen i O-indeksen 43

14.3 Publisering av pelsindekser og O-indeks 43
14.4 Prosjekt «Optimal contribution» 43
14.5 Forvaltningen av avlspopulasjonen 43
14.6 Avlsbesetningene inn i væreringer 44
14.7 Vedtak 44
15 Vektlegging av delindeksene i O-indeksen 45
15.1 NKS 45
15.2 Spæl 45
15.3 Sjeviot 46
15.4 Kjøttsau 46
15.5 Pelssau 46
16 Regler for avkomsgransking 47
16.1 Antall slaktede avkom for å få offisiell indeks 47
16.2 Antall pelsdømte avkom i Pelssauavlen 47
16.3 Krav til O-indeks ved innsett 47
16.3.1 NKS, spælsau og sjeviot 47
16.3.2 Pelssau 48
16.4 ”Negativlista” med uaktuelle seminfedre 48
16.5 Antall sønner per seminfar 48
16.6 Seminkravet 49
16.7 Antall prøveværer i en ring/avdeling 49
16.8 Bruk av værene i den enkelte flokken 50
17 Veiledende priser på livdyr 2015 51
18 Søknad om å danne ny værering i Nord-Hordaland 52
19 Godkjenning av væreringene for avlsåret 2015/16 53
20 Væreringsrapportene i Sauekontrollen 53
21 Orienteringssaker 55
21.1 Masteroppgaver på NMBU 55
21.2 Mal for god ringdrift 55
21.3 Prosjekter sammen Bioforsk økologisk 55
21.3.1 Flått/sjodogg 55
21.3.2 Alveld 55
21.3.3 Prosjekt om ull 55
22 Eventuelt 56
22.1 Nytt Avlsråd for perioden juli 2015 – juni 2017 56
22.2 Disponering av avkom etter Aberfield-værene 56
22.3 Sønner etter Filops: Redusert fruktbarhet? 56
22.4 Avlsstatuetten: Utsette tildelingen til væren er minst 4,5 år 57
22.5 Organisering av arbeidet i Avlsrådet 2015/16 57
22.6 Endringer i den formelle organiseringen av avlsarbeidet i NSG? 58

1 Godkjenning av innkalling og sakliste

Saklista ble gjennomgått, og det kom følgende tillegg:

- Sak 8 / 2015 Kåring
  - Utvidet ullvurdering av fellene etter spælprøveværene?
- Sak 22 / 2015 Eventuelt
  - Disponering av avkom etter Aberfield-værene
  - Sønner etter Filops: Redusert fruktbarhet?
  - Avlsstatuetten: Utsette tildelingen til væren er minst 4,5 år
  - Organisering av arbeidet i Avlsrådet 2015/16
  - Nytt Avlsråd for perioden juli 2015 – juni 2017
  - Endringer i den formelle organiseringen av avlsarbeidet i NSG?

Vedtak:

Innkallingen og saklista godkjennes med de endringer som framkom i møtet.

2 Godkjenning av referater fra tidligere møter

Referatene fra Avlsrådsmøtene legges ut på webben for NSG. Du finner dem ved å gå til:

www.nsg.no > Sau > Sauavl > Avlsrådet for sau

2.1 Avlsrådsmøtet 17.-18. juni 2014

Vi har tidligere godkjent referatet via en e-postrunde og referatet er publisert på Internett.

Vedtak:

Referatet godkjennes.

2.2 E-postmøtet 15. oktober 2015

Dette referatet er også godkjent via en e-postrunde og publisert.

Vedtak:

Referatet godkjennes.

3 Visjon for saueavlen

Saksbehandler er leder i Avlsrådet, Ivar G. Slettemoen.

Ivar sitt forslag til visjon var sendt ut med sakspapirene og diskutert i regionmøtene dagen i forvegen. Ut fra denne diskusjonen hadde Ivar allerede noen mindre forslag til endringer.

Ivar presenterte visjonen og tiltak som følger av denne. Dette ble gjenstand for en grundig gjennomgang og diskusjon i Avlsrådet.

NSG sin strategiske plan for perioden 2012-2019 ble også gjennomgått, da en visjon for avlsarbeidet må være innenfor rammene som er lagt i NSG sin strategiplan.

NSG sin strategiplan ligger på Internett og kan leses ved å klikke på denne linken.

Her er noen utdrag av det som er mest relevant for Avlsarbeidet.

- *Visjon:*
  Fornøyde småfeholdere.

- *Formål:*
  Norsk Sau og Geit skal arbeide for å fremme et rasjonelt og lønnsomt saue- og geitehold basert på naturgitte ressurser og god dyrevelferd.

- *Hovedmål:*
  - *Bærekraftig produksjon med god dyrevelferd basert på mest mulig norske fôrressurser.*
  - *Sunne, produktive og arbeidseffektive avlsdyr.*

- *Hovedstrategier for å nå organisasjonens mål:*
  - *Alle småfeholdere skal ha tilgang til et godt avlsmateriale som videreutvikles gjennom et effektivt nasjonalt avlsarbeid*

I løpet av møtet ble forslaget til visjon for avlsarbeidet endret, men uten at vi kom i mål med en versjon som det ble stemt over. Da debatten ble avsluttet så forslaget slik ut:

Gjennom avlstiltak, gjennomført i ringavdelingar/ringar som gir stor framgang og sikkerheit for indeksane basert på nødvendige registreringar i Sauekontrollen, vil NSG arbeide for:

- Avle fram gode og holdbare søyer som gir best mogeleg utbytte for eigaren.
- Avlen skal vera basert på norske grovfôrressurser med utstrakt bruk av beite / beiteressurser.
- Vi vil ha ein sau som kan meistre 3 lam fram til sank/haustveging,
- Vi vil ha ein sau som føder lett.
- Jur og spenar ynskjer vi slik at lamma lett lærer å suge.
- Vi vil ha ein sau med mindre risiko for mastitt og skjedeframfall.
- Vi vil arbeide for at lamma har best mogeleg tilvekst fram til sank basert på moras mjølkeevne og lammets eigentilvekst.
- Kjøttfylde og feitt ynskjer vi slik marknaden etterspør samstundes som det helsemessige aspekt for sauen blir ivareteke.
- I avlen for ullkvalitet skal pris og kvalitet som marknaden etterspør vektleggast.

Vedtak:

Leder, nestleder og avlssjef arbeider videre med «visjonen» og innarbeider kommentarer som kom i møtet. Planen for avlsarbeidet tilpasses NSG sin strategiplan, og vi lager overordnede mål/delmål (ikke tiltak) som legges fram for diskusjon i styret i NSG i august.

4 Planer og budsjett for saueavlen

4.1 Regnskap 2014

Regnskapet nedenfor gir en grov oversikt over inntektskildene og de viktigste kostnadsområdene.

Inntekter	(1000 kr)
Jordbruksavtalen	7 361
Omsetningsrådet	2 680
Semin	5 694
Prosjektstøtte	860
Andre inntekter	597
SUM	17 192

Kostnader	(1000 kr)
Avlsrådet	114
Saueavl sentralt	5 445
Regionene	1 784
Tilskudd væreringene	3 989
Tilskudd raselagene	82
Semin	5 828
SUM	17 242

Vi gikk et lite underskudd på saueavlen i 2014.
Dette ble dekket fra avlsfondet vi har opparbeidet oss.

4.2 Budsjett 2015

Inntekter	(1000 kr)	Kommentar
Jordbruksavtalen	7 310	-50
Omsetningsrådet	2 720	+40
Semin	5 855	+410 pga økte priser
Prosjektstøtte	886	Søyeprosjektet
Andre inntekter	99	Uten kåringsavgifta vi krever inn
SUM	16 870	

Kostnader	(1000 kr)	Kommentar
Avlsrådet	117	
Saueavl sentralt	5 134	Uten kåringsavgifta vi krever inn
Regionene	1 310	-474', kraftig reduksjon
Tilskudd væreringene	4 000	
Tilskudd raselagene	85	
Semin på sau	5 927	+100'
SUM	16 573	

Ut fra budsjettet vi har laget ser det ut til at vi skal gå 350.000 i overskudd i 2015. Men vi har allerede brukt av «overskuddet» til ikke budsjetterte kostnader. To store poster har vært:

- ny server for å regne indekser (den gamle er snart 10 år)
- avlsmøte/spælmøte i mars

Den enkelte region fikk tidligere en tildeling som skulle dekke både regionkonsulenten, aktiviteter i regi av regionutvalget og overføring til avlsutvalgene i fylkene. Her har vi i 2015 gjort en stor endring. Regionkonsulentene har blitt avlskonsulenter, og kostnadene er trukket ut av regionens budsjett.

Regionene har i 2015 et budsjett på til sammen 400 000 kr, fordelt slik:

- Region Øst : 120 000
- Region Vest: 160 000
- Region Midt: 60 000
- Region Nord: 60 000

4.3 Strategiske endringer i perioden 2016-2020

4.3.1 Et tilbakeblikk

Det har da skjedd en del de siste 10 årene. Jeg minnes i full fart:

- Avlsmålet og avlsframgangen
  - De samme egenskapene som for 10 år siden, til tross for flere forsøk på å få inn nye egenskaper
  - Vesentlig større avlsframgang per år nå enn for 10 år siden
  - Myostatinvariantene oppdaget og delvis «nedkjempet»
  - Gult fett-mutasjonen funnet
  - Finnevarianten funnet og tatt kontroll over
  - Revitalisert pelssauavlen
  - Ullkvalitet og ullvekt (snart) tilbake i indeksberegningen
- Avlsavdelingen
  - Indeksberegning over på egen server, med kapasitet til å regne hele landet samlet
  - Stabil og god drift av indeksberegningene
  - Kraftig økning i antall indekskjøringer
  - Rasjonalisering og forbedring av informasjonsflyten til ringene (webløsningene)
  - Tatt i bruk gentester og farskapstest
  - Professor Ron Lewis, USA, har vært vår dyktige mentor
- Semin
  - Økt seminbruk i ringbesetningene med stor betydning for avlsframgangen
  - Kraftig rasjonalisering av sædproduksjonen
  - Frossensæden tar tatt helt over for fersksæden
  - Seminvirksomheten tatt inn i NSG, og NSG Semin AS lagt ned
  - Seminstasjonene på Blindheim og Særheim lagt ned
- Væreringene
  - Mange veldrevne ringer som er avgjørende for avlsframgangen
  - Litt reduksjon i antall søyer, men fortsatt stor oppslutning
  - Bedre smittevern og mindre risiko for å spre smitte (ingen livdyrkontakt mellom avdelingene)
  - Åpnet for avkomsgransking i en flokk
- Økonomi
  - Tilskuddet til avlsarbeidet over Jordbruksavtalen har ikke holdt tritt med den generelle lønns- og prisveksten
  - Semin har gått fra å kreve store tilskudd til drifta til å være nesten selvfinansierende
  - Reduksjoner i staben i Avlsavdelingen har bidratt til besparelser

- Mange ringer har en grei økonomi gjennom tilskuddet fra NSG og godt salg av granska værer

Hovedkonklusjonen min er:

> Samvirkeavlen, basert på kunnskap, innsats og stort engasjement fra væreringsmedlemmene kombinert med sterk sentral styring gjennom medlemsorganisasjonen Norsk Sau og Geit, er en kraftfull modell og sørger for at Norge har Europas største (og beste?) avlsarbeid på kjøttproduserende sau.

4.3.2 Er det nødvendig med endringer?

Hvorfor skal vi ikke bare fortsette i samme stil de neste 10 år?

- Ting som vi ikke har fått til
  - Saueholderne har et sterkt ønske om at avlsarbeidet skal bidra til en fortsatt høyproduktiv sau som krever mindre arbeid omkring lamming
  - Vi har prøvd å få tatt inn nye viktige egenskaper, men uten å lykkes.
    - Arvegradene har blitt svært små (lammingsvansker, tidlig lammedød og holdbarhet)
    - Manglende oppslutning om registreringer i felt (voksenvekt, mastitt, jur- og speneform osv)
- Mulig underskudd i avlsarbeidet på sau framover
  - Fellesskapsfinansiering øker ikke i takt med lønns- og prisstigningen. I verste fall vil overføringene over Jordbruksoppgjøret bli redusert.
  - Kostnadene til drifta stiger, for nå finner vi ikke flere sparetiltak som ikke går ut over avlsframgangen.
- Genomseleksjon er et nytt avlstiltak som vil kunne øke avlsframgangen, men det er kostnadskrevende
- Den nye generasjonen saueholdere ser ikke ut til å ha samme glødende interesse for saueavl som sine foreldre, og antall medlemmer i væreringene synker litt hvert år

4.3.3 Hvor går vegen?

Økonomi
Vi kan håpe at vi kan øke inntektene i avlsarbeidet gjennom økte overføringer. Klarer vi det, kan vi komme i gang med nye kostbare tiltak uten å måtte kutte ut noen av dagens tiltak. Vi lykkes ikke med å øke overføringene til avl med den forrige regjering, og med dagens regjering er dette etter mitt syn vel optimistisk å håpe på en økning. Vi kan sikkert klare å få prosjektstøtte til utvikling av nye ting, men driftskostnadene må antakelig dekkes innenfor dagens økonomiske ramme. La oss legge det til grunn når vi diskuterer endringer.

Genomisk seleksjon
Vi må komme i gang med genomisk seleksjon. Det er ingen «vidundermedisin», men mest sannsynlig vil avlsframgangen øke mer enn kostnadene. Vi kan håpe at effekten er størst for søyeegenskapene som vi ikke lykkes med i dag. Men vi kommer ikke utenom at vi samtidig trenger registeringer i et brukbart omfang kombinert med gentesting.

Gentesting koster fortsatt opp mot 1000 kr dyret. Jeg tenker meg 2000 testa dyr i året, altså en kostnad på 2 millioner.

Mindre overføringer til ringene
De fleste av ringene har rasjonalisert drifta og har lavere kostnader til kjøring osv. enn før. Omfanget er registreringer hos det vanlige ringmedlemmet er heller ikke spesielt krevende i forhold til det som bør gjøres av egeninteresse i en profesjonell sauebesetning.

Veldrevne ringer har i dag gratis værehold for medlemmene. Det er ikke urimelig om et væreringsmedlem betaler noe i paringsavgift. Hvis vi reduserer overføringene til ringene med 2 millioner, fra 4 millioner til 2 millioner, må paringsavgifta økes med 20 kr per søye.

Sparer vi inn 2 millioner fra overføringene til ringene har vi finansiert genomseleksjonen.

Ikke lenger støtte til avkomsgransking som avlstiltak
Vi har i dag knyttet overføringene til ringene til avkomsgransking av værer. Væren får offisiell indeks, og det er grunnlaget for å selge til væren til en god pris. Kostnadene som ringene har med avkomsgranskingen bør kjøperne dekke. Avlsværene våre vil fortsatt være billigere enn i de fleste andre land.

Færre ringmedlemmer som hver enkelt registrerer mer
NSG bør gi støtte til dem som foretar omfattende og nøyaktige registreringer. Det er fare for at det ikke blir så mange som vil bidra, og at antall medlemmer i ringene vil bli halvert, fra 1200 til 600.

Har vi 2 millioner til å støtte disse 600 ringmedlemmene med, blir det vel 3.000 kr på hver. Det er ikke nok til å gi en skikkelig timelønn for det ekstra registreringsarbeidet, men en symbolsk påskjønnelse er det.

Vi må nok også i framtida basere mye av avlsarbeidet på saueholdere som er superinteresserte i avl og villig til å gjøre en innsats for fellesskapet.

4.3.4 Vi må starte diskusjonen

Jeg har satt noen tanker på papiret. Hvilke tanker har dere om framtida for avlsarbeidet på sau? La oss komme i gang med en konstruktiv debatt på et litt mer overordnet nivå!

4.4 Diskusjon og oppsummering

Det var stort sett enighet i Avlsrådet om hovedtrekkene som ble lagt fram av Avlssjefen. Avlsrådet uttrykte vilje til å omprioritere midler fra avkomsgransking i ringene til støtte til registreringer og finansiering av genomseleksjon.

Torstein Steine uttrykte skepsis til å bruke midler på genomseleksjon, da han mener kostnadene overstiger nytteverdien og at en økt framgang først og fremst vil styrke de egenskapene vi har god framgang for allerede. Utredningen om genomseleksjon som er en del av det pågående forskningsprosjektet (se sak 6/2015), vil gi mer informasjon om kost/nytte.

Avlssjefen skal legge fram skisse til langtidsbudsjett og budsjett for 2016 for styret i NSG på styremøte i august. Mye av budsjettet er gitt i form av faste kostnader, i alle fall på kort sikt (1-2 år). Endring i forhold til tidligere år vil bli innarbeidet i det nye budsjettet i samsvar med signaler som ble gitt i Avlsrådet.

5 Lammedød som egenskap i avlsarbeidet

Egenskapen «tidlig lammedød» (dødfødte, døde på fødselsdagen og døde dagen etter) ble grundig behandlet i fjorårets sak 16/2014. Vi vedtok den gangen å beregne avlsverdier for egenskapen, både som direkte effekt og moreffekt, og å inkludere egenskapen i O-indeksen.

De siste utredninger før vi skulle implementere dette i de rutinemessige indekskjøringene ga oss «kalde føtter».

- Arvegradene var svært lave og avlsverdiene hadde lav sikkerhet
- Den beste beregningsmodellen beregnet ikke avlsverdier for alle dyr, men kun for fedre og morfedre, og dette bryter med hva vi gjør for alle andre egenskaper

Vi valgte derfor å droppe «tidlig lammedød» i O-indeksen i avlsåret 2014/15. Hvis noen lurer på hva som skjedde med de 2% som var tildelt som vektlegging, så ble disse fordelt forholdsmessig på de andre egenskapene i O-indeksen.

Videre analyser ut over høsten har ikke styrket oss i troen på at vi skal ta inn egenskapen i det samlede avlsmålet.

Vedtak:

Avlsrådet tar til orientering at egenskapen «tidlig lammedød» ikke vil bli inkludert i O-indeksen og at vi ikke arbeider videre med å få egenskapen inn i avlsarbeidet. Hvilke egenskaper som skal bli en del av Sauekontrollen 2016 sendes på høring i Avlsrådet etter at rapporten fra årets forsøk er utarbeidet.

6 Avlsprosjektet (søyeprosjektet) 2014-2016

Avlsprosjektet «Nye søyeegenskaper og nye avlsmetoder i saueavlen» har 3 delprosjekter:

1. Avl for nye søyeegenskaper
   Vi er nå inne i andre lammingssesong, se lenger nede.

2. Genanalyser av seminværer
   Starter høsten 2015

3. Utredning om nytten av genomisk seleksjon
   Utredningen som gjøres av Marie Lillehammer er i godt gjenge, men litt forsinket. Resultatene vil foreligge høsten 2015.

Inger Anne Boman, avlsforsker i NSG, la på møtet fram en foreløpig oversikt over årets forsøk med nye registeringer:

- Søya
  - Spenestørrelse
  - Jurdybde
- Lammet
  - Fødselshjelp
  - Sugehjelp

Vedtak:

Avlsrådet tar informasjonen til orientering.

7 Ulldata fra slakteriet i avlsarbeidet

Høsten 2014 startet Sauekontrollen å få overført informasjon om ullvekt og ullkvalitet for det enkelte slaktede lam fra Nortura/Norilia. Alle de større slakteriene unntatt Rudshøgda sendte data på individnivå. Dette er nå en permanent ordning i Nortura, og Rudshøgda vil bli inkludert i opplegget fra 2015.

7.1 Fenotypiske verdier

Datasettet vi har regnet på er:

- Ringbesetningene (ringkjøringen 2014-H5)
- Ulldata for lam fra starten av september ut november 2014
- Ullklasser: Klasse 1 / Klasse 2
    - NKS og Sjeviot: Klasse C1 i forhold til klasse C2
    - Spæl (kvit): Klasse F1 i forhold til F2

På Crossbred har slakteriene brukt 3 ulike koder (varekoder) for klasse-1-ull i 2014, og det er forskjell mellom slakteriene i kodebruken. Disse 3 C1-klassene er slått sammen til C1 i avlsberegningene våre. Klassen C1-fin som er ekstra finfibret lammeull, ble ikke brukt av alle slakteriene, og heller ikke i hele sesongen på slakteriene som brukte den. Avlsverdiberegning for finfibret ull er derfor ikke mulig på dataene fra 2014. Skal vi i gang med det, må vi først bli enige med ullstasjonene om hvordan koden skal brukes i 2015, og så kan vi eventuelt ta det inn fra 2016.

Tabellen nedenfor viser antall lam født i 2014 som inngår i analysene, alder ved slakting, slaktevekta, vekta av ullfellen og andelen av fellene som har gått i klasse1. Antall ullfeller som er veid og bedømt er omkring halvparten av slakta lam i 2014.

Rase	Lam med ulldata	Alder dager	Slaktevekt kg	Ullvekt kg	Ullklasse Klasse 1
NKS	83 236	158	21,0	0,90	95 %
Spæl (kvit)	7 292	165	18,8	1,09	61 %
Sjeviot	1 910	167	18,5	0,98	98 %

Det er verdt å merke seg at for sjeviot går 98% av lammeulla i klasse 1, for NKS er resultatet 95%, og for spæl 61%.

7.2 Arvegrader

Den genetiske analysen ga følgende arvegrader (h^2):

Rase	Ullvekt	Ullklasse
NKS	0,33	0,08
Spæl (kvit)	0,26	0,10
Sjeviot	0,35	0,05

Arvegradene for ullvekt er som forventet middels høye, på nivå med arvegradene for kjøtt og fett.

Arvegradene for ullklasse er lave, på nivå med morsevne, lavest på sjeviot og høyest på NKS.

Fra gammelt av har vi lært at ullkvalitet er høyt arvelig, og den lærdommen er sikkert gyldig også i dag. Høy arvegrad finner vi når vi registrerer en enkelt veldefinert ullegenskap på en kontinuerlig

skala, for eksempel fiberfinhet i my, ull-lengde i mm, marg i prosent osv. Hvorfor finner ikke vi høye arvegrader for ullkvalitet (ullklasse) i vårt materiale? Det har sin naturlige forklaring:

- Det er mange ulike årsaker til nedklassing (marg, fiberfinhet, spenst, filting, vegetabiler osv.), og arvegraden på en egenskap som er sammensatt av mange delegenskaper vil bli lavere enn arvegraden på hver av enkeltegenskapene.

- Ulla sorteres i 2 kvaliteter (klasse 1 eller 2), og er ikke målt på en kontinuerlig skala
    - Arvegraden blir automatisk lavere når egenskapen er målt på en skala med 2 klasser enn ved bruk av en kontinuerlig skala
    - Arvegraden blir automatisk lavere når fordelingen i klassene går fra rundt 50% i begge klassene mot 100% i den ene klassen og 0% i den andre.

7.3 Beregnede avlsverdier for granska værer født 2010-2013

Til møtet i Avlrådet hadde vi beregnet avlsverdier for ullvekt og ullklasse for alle dyr i ringene. Resultatene for de avkomsgranskede NKS- og spælværene var presentert i sakspapirene og tas ikke med her.

7.4 Beregning av avlsverdier for ull i 2015

Avlsverdiene vi beregner i starten av avlsåret vil være basert på data fra slakteriene i 2014. Vi har altså bare ett år med data, og disse er ikke fullstendige. Indeksene må derfor bli usikre. Etter hvert som vi får inn nye data fra 2015 fra og med indekskjøringen 2015-H1, vil sikkerheten øke smått om senn.

Avlsrådets leder Ivar G. Slettemoen og nestleder Sven Reiersen mener begge at det er viktig å komme i gang med å regne ullindekser, selv om de er usikre. Nytteverdien vil være større enn frustrasjonene over indekser som svinger.

Det er mulig å regne delindekser på ullvekt og ullkvalitet uten å legge vekt på dem i O-indeksen. Vektleggingen i O-indeksen behandles ikke her, men i sak 15/2015.

Vedtak:

Vi starter å regne avlsverdier (indekser) for ullvekt og ullklasse basert på data fra slakteriene fra og med første indekskjøring 2015.

7.5 Sammenhengen mellom kåringspoeng og avlsverdi for ull

Vi har tatt det samme materialet som er presentert over og sett på sammenhengen mellom:

- Værens kåringspoeng for ullmengde og beregnet avlsverdi for ullvekt
- Værens kåringspoeng for ullkvalitet og beregnet avlsverdi for ullklasse

7.5.1 NKS

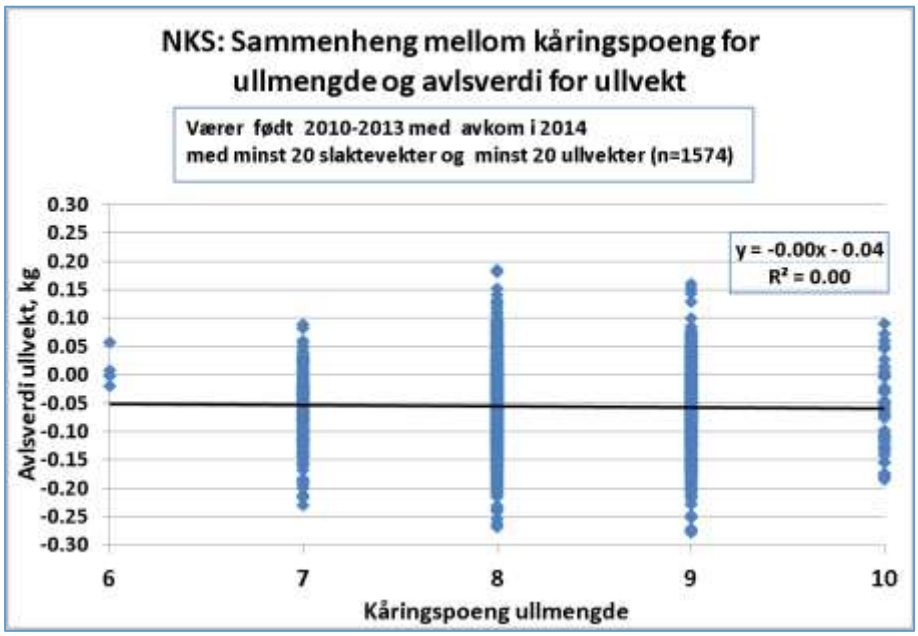

Det er svært liten (ingen) sammenheng mellom kåringsdommerens bedømming av ullmengde og den beregnede avlsverdien for ullvekt.

Vi har tidligere har sett at det er liten sammenheng mellom dommerens poeng for ullmengde og den faktiske vekta av ullfellen veid ved klipping samme høsten, og da kunne vi forvente en dårlig sammenheng med værens avlsverdi for ullvekt basert på informasjon om avkom.

Vi skal seinere diskutere om vi skal endre kåringsreglene (sak 8/2015). Da bør vi ha med oss denne informasjonen og vurdere om vi skal slutte å sette poeng for ullmengde ved kåring.

Sammenhengen mellom dommerens kåringspoeng for ullkvalitet og værens avlsverdi for ullklasse er også svært liten (se nedenfor).

Vi ser det er to værer som skiller seg ut med svært lave avlsverdier, selv om de har fått henholdsvis 8 og 9 ved kåring. Værene er 201253215 AURHØ LØYNING og 201350776 BØRVE BRUSEN. Det hadde vært interessant å vite hva som har vært årsak til nedklassing av avkommene på slakteriet, men denne informasjonen er dessverre ikke tilgjengelig.

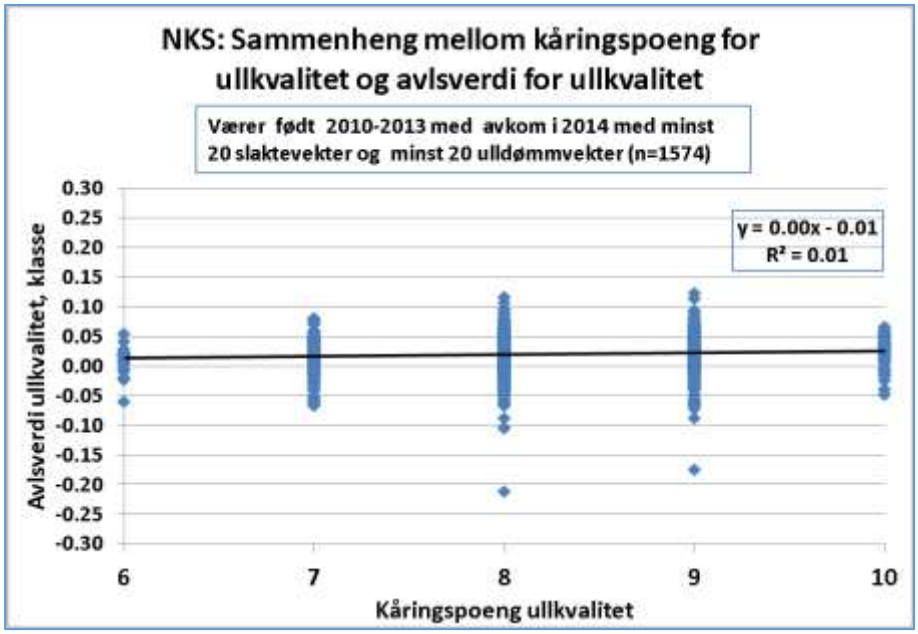

7.5.2 Spæl

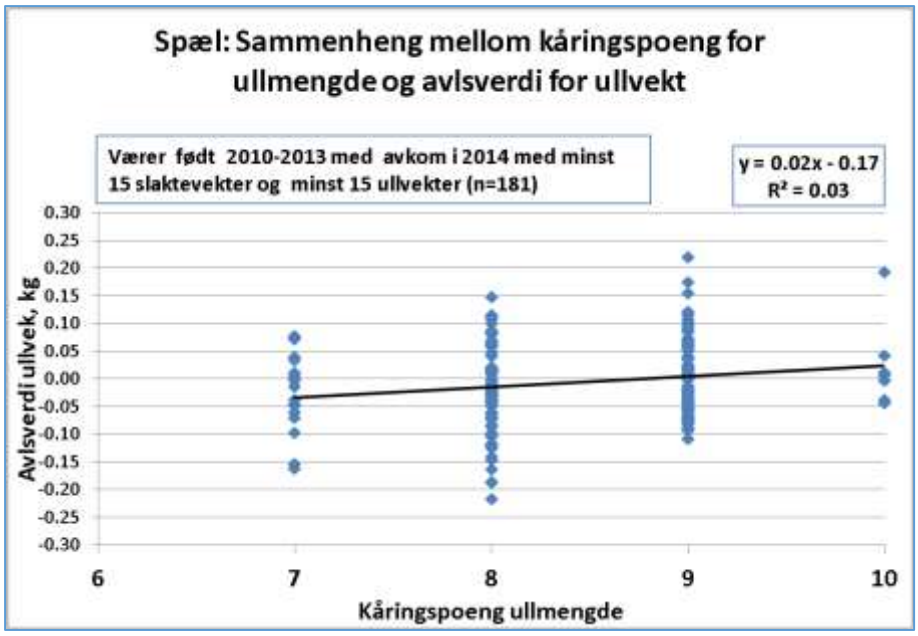

Også på spæl er det liten sammenheng mellom dommerens kåringspoeng for ullmengde og værens avlsverdi for ullvekt.

Det samme gjelder for sammenhengen mellom dommerens kåringspoeng for ullkvalitet og værens avlsverdi for ullklasse (se nedenfor).

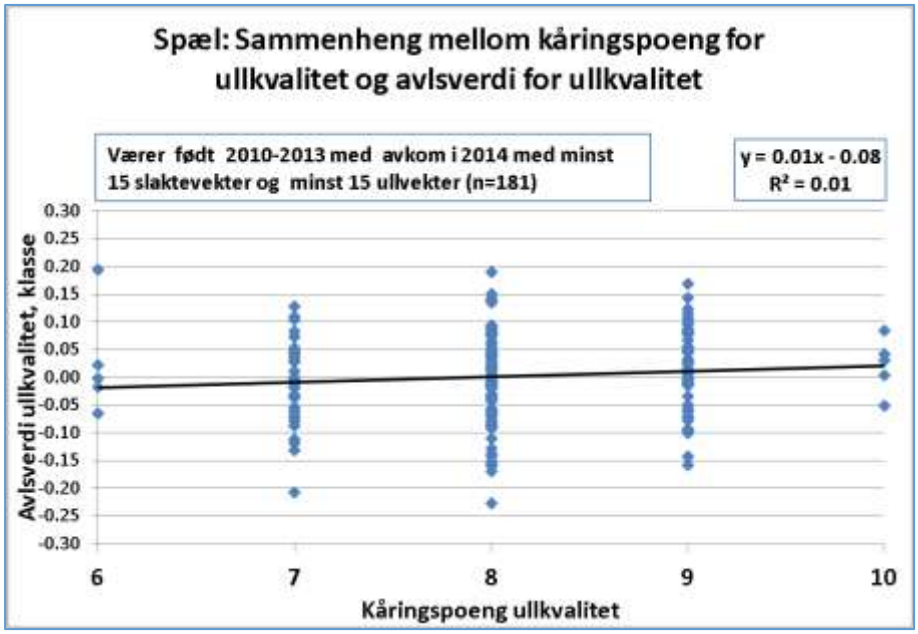

8 Kåring

Dagens kåringsregler for NKS, spæl og sjeviot (O-kåring) sier at kåringsdommeren skal gi poeng for:

- Kropp
- Bein
- Ullkvalitet
- Ullmengde

Kroppspoenget skal fange opp bruksegenskaper som kryssform, høgde osv.

Mitt inntrykk er at kroppspoenget i dag i stor grad har blitt et kjøttfyldepoeng, mens bruksegenskapene har kommet i bakgrunnen.

8.1 En større revisjon av kåringsregelverket?

8.1.1 Kroppspoenget ut, bruksegenskaper og kjøttfylde inn?

I avlsarbeidet vårt prøver vi å legge større vekt på bruksegenskapene til søyene enn før. Eksteriør forteller noe om bruksegenskapene, og vi bør ta hensyn til dette ved påsett av søyelam.

Det hadde da vært bra om værlammene ble bedømt etter de samme kriteriene som vi vurderer søyelam til påsett. For å få til dette, er mitt forslag å dele dagens kroppspoeng i 2 poeng, som skal hete «bruksegenskaper» og «kjøttfylde».

Utfordringen blir å spesifisere hva som skal inngå i bedømmingen av bruksegenskaper. Her må vi gjøre en god jobb og lage en grundig dommerinstruks før vi kan sette i gang med å gi et eget poeng for bruksegenskaper.

Vi vet alle hva som inngår i kjøttfylde (klassifisering med rygg, lår osv.), så det drøftes ikke mer her.

Vi kuttet jo for en del år siden ut vektavviket med begrunnelsen at vi har en indeks for slaktevekt (tilvekst) som inngår i O-indeksen. Noen vil kanskje spørre om hvorfor vi skal dømme kjøttfylde når vi har en indeks på kjøttfylde som inngår i O-indeksen? Forskjellen på de 2 egenskapene er at alle

værlam har en egen høstvekt og en O-indeks hvor denne inngår når de stiller på kåring. Værlam som kommer velberget gjennom kåringa vil aldri få en registrering av slakteklasse (kjøttfylde), og derfor bør det være nyttig å ha dommerens vurdering av kjøttfylden.

Poengskala for bruksegenskaper
Poengskalaen for bruksegenskapene bør være den vanlige, fra 5 til 10, med 6 som laveste poeng for å bli kåra.

Poengskala for kjøttfylde
Vi ønsker at dommerne vurderer kjøttfylden på samme måte som en klassifisør på slakteriet. Vi har 2 alternativer for poengskalaen for kjøttfylde:

1. Poengskalaen som brukes ved kjøttkåring, med 15 som beste poeng og 1 som det lavest.
2. Den vanlige skalaen for kåringspoengs fra 5 til 10, med minst 6 for å bli kåra

Bruker vi kjøttkåringsskalaen med 14 for E, 11 for U, osv. må vi fastsette hva som skal være laveste poeng for å bli godkjent. Skal vi bruke den vanlige skalaen (5-10), må vi bestemme hvilket poeng som skal gis til den enkelte kjøttklassen.

Vi har mange raser med egne kåringsregler. Kjøttfylden er ikke den samme i alle raser, og det er behov for å ha forskjellig nedre grense for hva som skal godkjennes. Hvis vi bruker kjøttkårings-skalaen kan hver enkelt rase fastsette sin egen nedre poenggrense for hva som kan kåres. Dommeren kan da dømme alle raser på en felles skala, og så vil kåringsregelverket fortelle om poenget er høyt nok til å bli godkjent.

8.1.2 Fortsatt dømming av bein

Det er viktig å vurdere beina, og jeg foreslår ingen endring i dømmingen her.

8.1.3 Slutte å dømme ullmengde?

Det er en (meget) liten sammenhengen mellom poeng for ullmengde ved kåring og værens avlsverdi for ullvekt (se sak 7.5 / 2015). Mitt forslag er å ta bort kåringspoenget for ullmengde, da det avlsmessig har liten/ingen effekt og vi sparer kåringsdommeren for litt arbeid.

Det er sikkert en sammenheng mellom lengden på ulla og vekta av fellen. Lengden på ulla inngår i kvalitetspoenget, så dette aspektet er ivaretatt selv om vi slutter å dømme ullmengden.

Vi foreslår å ta inn ullvekt som egen delindeks (se sak 7.4 / 2015) og legge vekt på egenskapen i O-indeksen (se sak 15 / 2015). Dette vil ivareta avlen for økt ullmengde på en bedre måte enn dagens kåringsopplegg.

8.1.4 Fortsatt dømming av ullkvalitet

I sak 7.5 / 2015 viste vi at sammenhengen mellom kåringspoeng for ullkvalitet og avlsverdien for ullklasse er (meget) liten, altså den samme konklusjonen som for ullmengde/ullvekt.

Jeg foreslår likevel at vi beholder dømmingen av ullkvalitet, da kåringsdommeren har større muligheter til en fullstendig kvalitetsdømming enn ullklassifisøren. Dette gjelder spesielt marg og dyrehår. Kåringsdommeren har også lettere for å bedømme om en spælvær har et godt spælpreg på ulla.

8.2 Vedtak om ny kåringsregler fra 2016

Forslag til endringer i kåringsreglene ble grundig drøftet i regionutvalgsmøtene forut for møtet i Avlsrådet og regionene sitt syn ble presentert. Saken ble så drøftet i Avlsrådet.

Det var god oppslutning om å endre regelverket i samsvar med forslagene som var lagt fram, men med noen nyanser. Etter en grundig drøfting ble det stemt over de enkelte elementene i endringsforslaget:

- Kroppspoeng
  - Kuttes ut (enstemmig)
- Bruksegenskapspoeng
  - Innføres (enstemmig)
- Kjøttfyldepoeng
  - Innføres ikke
    - For poenget: Avdem og Berglund
    - Mot poenget: Slettemoen, Reiersen, Lyse, Berg, Pettersen og Steine
- Beinstillingspoeng
  - Beholdes (ingen avstemming)
- Ullkvalitetspoeng
  - Beholdes (enstemmig)
- Ullmengdepoeng
  - Kuttes ut (enstemmig)

Innføring av så store endringer krever god opplæring av kåringsdommerne landet over. Det var enighet om at det ble for dårlig tid til å få en forsvarlig innføring til kåringssesongen 2015, og endringene ble derfor utsatt til 2016.

Vedtak:

- Nye kåringsregler med nye dommerpoeng innføres fra og med kåringssesongen 2016. Dommeren skal da sette poeng for:
  - Beinstilling
  - Bruksegenskaper
  - Ullkvalitet
- Nye krav til sum kåringspoeng vedtas av Avlsrådet i forbindelse med endelig utforming av de nye reglene

8.3 Kåringsreglene for 2015

Det vil bli gjort minst mulig endringer i kåringsreglene i 2015. Dette gjelder både O-kåring og kåringsreglene for «småråsene».

Vedtak:

Avls- og seminsjefen i NSG får fullmakt til å fastsette kåringsreglene for 2015.

8.4 Kåringsperioden høsten 2015

Vedtak:

Kåringssesongen starter tidligst lørdag 12. september og slutter seinest mandag 19. oktober.

8.5 Ulldømming av prøveværskandidater på spæl 2015

Det er et flertall blant spælringene for å prioritere ullkvaliteten høyere i avlsarbeidet, og Avlsrådet drøftet ulike tiltak. Ett av dem var å få vurdert spælulla på prøveværskandidatene rett etter kåring og før paringssesongen, slik at resultatet kan påvirke hvilke prøveværer som blir satt inn til gransking.

Avlsrådet konkretisert to alternativer, ett med obligatorisk innsending av ullfellen på prøveværskandidatene, og ett med frivillig innsending.

Forslaget om obligatorisk innsending fikk stemmene til Slettemoen og Berg, mens forslaget om frivillig innsending fikk stemmene til Reiersen, Lyse, Berglund, Pettersen og Steine.

Vedtak:

- Alle spælringer gis tilbud om å klippe ringens prøveværskandidater rett etter kåring og sende ullfellene til Norilias stasjon på Gol for bedømming. Resultatet av dømmingen sendes ringen og avlsavdelingen i NSG.
- Kostnadene med tiltaket bæres av den enkelte ringen.

8.6 Kåringsdommeren skal bruke vedtatt regelverk

På spælmøtet den 2. mars 2015 fikk vi melding fra flere kåringsdommere om at de har fraveket kravet i dommerinstruksen og godkjent spælværer som ikke holdt til kvalitetskravene til klasse F1. Begrunnelsen for dette var at det har vært nødvendig for å få nok prøveværer med rett til tilskudd (minst 120 i O-indeks).

Det er svært uheldig hvis den enkelte dommer lager sin egen tolkning og tilpasning av kåringsreglene. Er problemet at det blir for få prøveværkandidater som holder O-indekskravet må Avlsrådet drøfte dette. Løsningen kan være å redusere kravet til ullkvalitet ved kåring, men det er mer aktuelt å redusere kravet til O-indeks til prøveværene. Så lenge ingen av delene er vedtatt, må spælringene finne seg i at de ikke får granskingstilskudd for alle værer.

Et flertall på spælmøtet ønsket at avlsarbeidet på spæl legger større vekt på ullkvaliteten, inkludert spælpreget. Skal vi få til dette må vi dømme etter de vedtatte kåringsreglene, og vi kan i hvert fall ikke sette inn prøveværer som ikke holder kravet til F1.

Vedtak:

Kåringsdommerne pålegges å dømme i samsvar med kåringsreglene/dommerinstruksen

- NKS- og sjeviotværer som ikke holder kravene til C1 *skal* gis 5 i ullkvalitetspoeng og *skal* vrakes. Den viktigste kvalitetsfeilen skal oppgis som vrakingsårsak
- Kvite spælværer som ikke holder kravene til F1 *skal* gis 5 i ullkvalitetspoeng og skal vrakes. Den viktigste kvalitetsfeilen skal oppgis som vrakingsårsak

9 Lammetall og finnevarianten

Saksbehandler: Avlsforsker Inger Anne Boman, NSG

9.1 Effekten av finnevarianten på NKS

I 2011 fant vi en genvariant som øker lammetallet. Genvarianten kom til norsk sau gjennom innkryssing av finsk landrase, og ble derfor kalt «finnevarianten».

Vi gjennomførte så et feltforsøk for å beregne hvor stor effekt finnevarianten har. Besetningene som deltok i feltforsøket hadde både høye delindekser for lammetall og fenotypisk et høyt lammetall. I underkant av 900 NKS-søyer født i 2010-2011 ble gentestet.

I 2013 publiserte jeg foreløpige resultater i Sau og Geit nr 4. Siden den gang har noen søyer fått endret lammetallsopplysningene sine, i tillegg har også den yngste årgangen fått lam som treåringer.

Avhengig av søyenes alder synes finnevarianten i enkel dose å gi 0,15-0,37 flere lam per kull, mens søyene med finnevarianten i dobbel dose får 0,58-0,84 flere lam per kull enn søyer uten finnevarianten (figur 1).

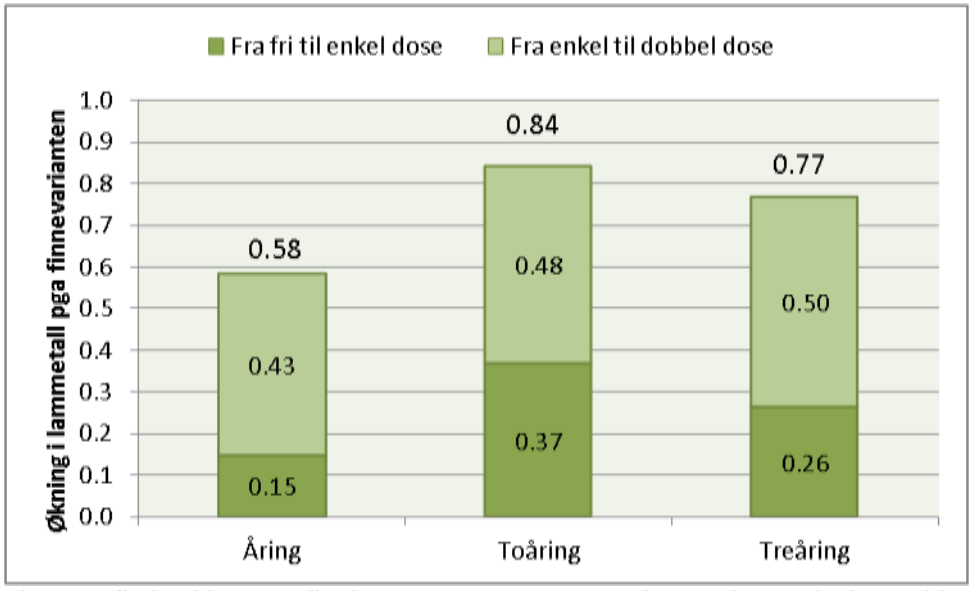

Figur 1. Økning i lammetallet hos NKS-søyer grunnet finnevarianten for hver aldersgruppe.

9.2 Finnevarianten ved inntak av seminværer

På bakgrunn av dette feltforsøket bestemte Avlsrådet for sau i sak 8/2013 følgende som ble gjort gjeldende fra og med seminsesongen 2013:

- NKS-seminværene kan ha finnevarianten i enkel dose (heterozygot), men ikke i dobbelt dose (homozygot)
- For alle andre raser skal seminværene være fri for finnevarianten.

9.3 Avlsframgangen for lammetall hos NKS og spæl

9.3.1 Vektlegging av lammetall i O-indeksen

Tabell 1 viser vektleggingen av lammetall i O-indeksen. Fram til 2006 var vektleggingen 23 % både hos NKS og spæl . Etter den tid fikk de to rasene hver sine vektlegginger, og vekta på lammetall har blitt redusert.

Tabell 1. Vektlegging av lammetall i O-indeksen.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
NKS	23 %	20 %	15 %	15 %	12 %	12 %	12 %	6 %	6 %
Spæl	23 %	23 %	5 %	5 %	8 %	8 %	10 %	12 %	12 %

9.3.2 Genetisk trend fra 2000 til 2014

Avlsframgangen for alle fødte lam i ring i perioden 2000 til 2014 er beregnet til å være 0,27 fødte lam for NKS, mens den til sammenlikning har vært 0,01 for spæl (figur 2).

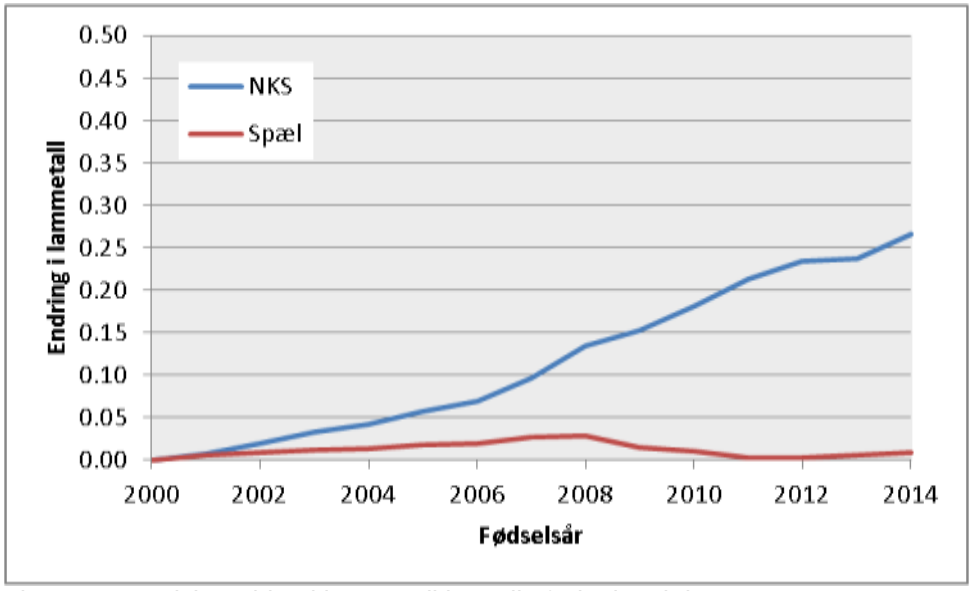

Figur 2. Genetisk endring i lammetall hos alle fødte lam i ring.

I 2000 var lammetallet nokså likt for spæl og NKS. I 2014 har NKS et langt høyere lammetall, og med en langt større andel kull med trillinger eller mer (figur 3).

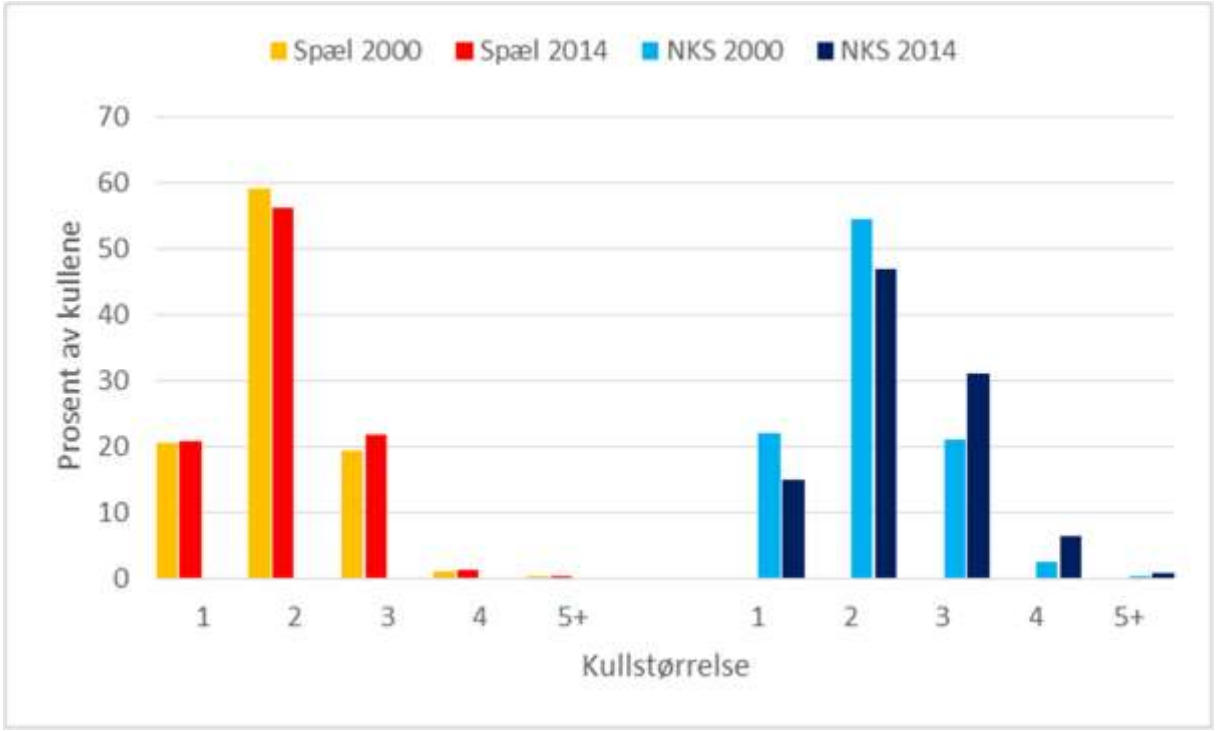

Figur 3. Fenotypisk fordeling av kullstørrelse hos spæl og NKS i år 2000 og 2014.

Lammetallet øker med søyas alder. For NKS-søyer som er fire år og eldre var det i 2014 flere som fikk trillinger enn tvillinger og hele 12 % fikk fire eller flere lam. NKS-lam som har en burd ved fødsel som firling eller mer har økt fra 5 % til 13 % på disse årene. Vi skal huske på at bak disse middeltallene er det stor variasjon mellom besetninger.

9.3.3 Avlsframgangen for lammetall hos NKS

Vektleggingen for lammetall i avlsmålet hos NKS var 23 % i starten av denne perioden, men har over år blitt redusert til 6 % (tabell 1). Det tar tid før endring i vektleggingen viser full effekt. Dessuten vil en

økning av frekvensen av finnevarianten kunne gi en avlsframgang godt over det som er ventet ut fra vektleggingen.

Figur 2 viser at det er få tegn til avflating i avlsframgangen for lammetall for NKS.

NKS-seminværene født i 2008 hadde høyest frekvens hittil av finnevarianten, med 0,54 (figur 4). Da var det 7 værer som var fri, 10 som hadde finnevarianten i enkel dose og 9 med den i dobbel dose. Men værenes frekvens sier ikke alt om spredning av finnevarianten. Værene har f.eks. ulikt antall døtre som har lamma. Når jeg korrigerer for det, får jeg en litt høyere frekvens (0,57).

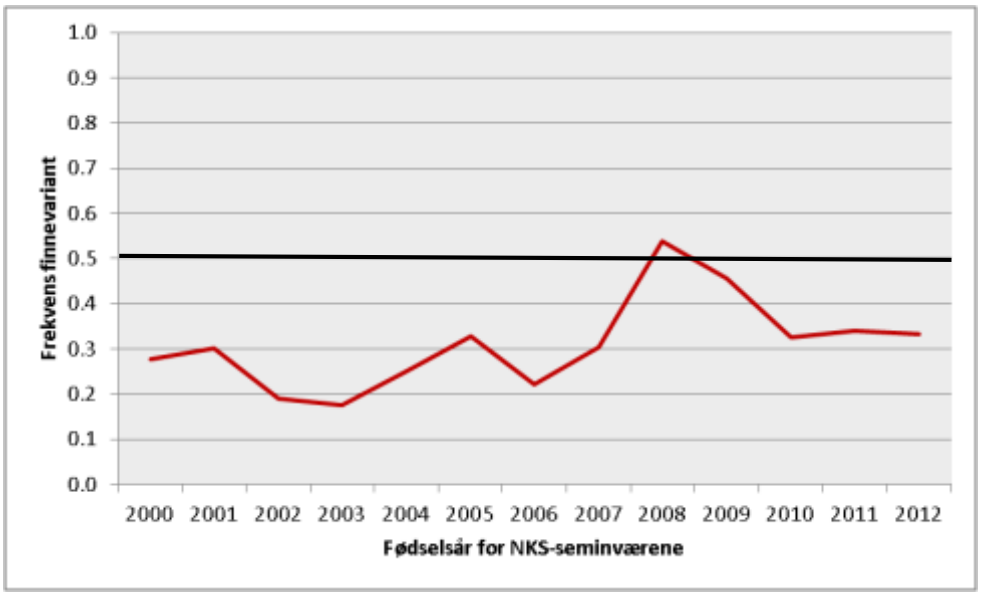

Figur 4. Frekvens av finnevarianten hos NKS-seminværer per fødselsår.
(Når seminværene ikke tillates å ha genvarianten i dobbel dose, er maksimal genfrekvens 0,5)

Så lenge finnevarianten har egenskaper som gir et fortrinn i avlsverdivurderingen og dermed i seleksjonen, vil den øke i frekvens. Vektlegging i avlsmålet vil være mest bestemmende for tempoet. I tillegg vil søyer med finnevarianten få flere lam som kan settes inn i avl – ganske enkelt fordi de produserer større kull.

Begrensningen på at NKS-værer med finnevarianten i dobbel dose ikke skal settes inn i semin, vil bare redusere tempoet som frekvensen øker med. Det vil stadig oftere bli vraket gode seminkandidater på grunn av finnevarianten i dobbel dose, og etter hvert vil alle værer som tas inn i semin ha finnevarianten i enkel dose.

Avlsdyra lokalt i ringene gentestes ikke, og enkelte ringer vil dermed kunne få en genfrekvens som ligger over 0,5.

9.3.4 Avlsframgangen for lammetall hos spæl

Lammetallet hos spæl har hatt en annen utvikling enn NKS (figur 2).

Fram til 2008 var det en genetisk framgang, men langt svakere enn hos NKS. Årsaken til dette er hovedsakelig en lavere forekomst av finnevarianten i populasjonen, men populasjonsstørrelsen, lavere seminbruk, innkryssing av islandsspæl med lavt lammetall pluss noen værer med en (uønsket) myostatinvariant som samtidig ga lavt lammetall har også bidratt.

I 2008 ble vektlegging på lammetall senket fra 23 % til 5 % for spæl, da spælringene mente at lammetallet var høyt nok for spæl. Islandsværen Sturla sine seminavkom ble født i 2009 og 2010, og avkommene hevdet seg godt med den nye vektleggingen i avlsmålet. Dette førte til en forbigående tilbakegang i genetisk nivå for lammetall hos spæl. Etter dette har vektleggingen gradvis blitt økt (tabell 1). De siste par årene har det vært en viss genetisk framgang for lammetall igjen.

Dagens vektlegging på lammetall og at man ikke tillater spælseminværer med finnevarianten, vil trolig motvirke økning av frekvensen av finnevarianten hos spæl.

På spælmøtet 2. mars ble lammetallet for spæl diskutert. Et stort flertall ga uttrykk for at de ikke ønsker å utnytte finnevarianten og at de ønsker at seminværene skal være fri for genvarianten.

9.4 Min vurdering

Her er kortversjonen av hva jeg mener om saken:

- Et høyt lammetall er økonomisk lønnsomt, men det er arbeidskrevende.
- De store kullene (trillinger og oppover på åringene, firlinger og oppover på de eldre) kan gi dyrevelferdsmessige utfordringer.
- NKS
    - Det genetiske potensialet er så høyt at alle bør kunne få så høyt lammetall som de mener er høvelig
    - En vektlegging på 6% i O-indeksen er tilstrekkelig til å hindre genetisk tilbakegang for lammetall
    - Forekomsten av finnevarianten vil fortsatt øke så lenge vi tillater seminværer med genvarianten i enkel dose.
- Spæl
    - Spæl bør holde fast på tidligere vedtak: Den skal være en rase som krever mindre arbeid i lamminga enn NKS.
        - Et lavere lammetall bidrar til dette.
        - De store kullene forekommer ikke så ofte, og slik bør det fortsatt være.
    - En vektlegging på 12% i O-indeksen vil antakelig gi en svak genetisk framgang for lammetall.
    - Vedtaket om at seminværene skal være fri for finnevarianten bør opprettholdes, og da vil antakelig forekomsten av finnevarianten i populasjonen ikke øke.

9.5 Vedtak om tiltak mot finnegenet

Avlsrådet drøftet saken grundig og gjorde et enstemmig vedtak om finnegenet. Vektleggingen av lammetallet i O-indeksen besluttes i forbindelse med saken der vi vedtar vektleggingen av alle egenskaper i avlsmålet (sak 15 / 2015)

Vedtak:

- Seminværer av rasene NKS og Nor-X kan ha finnevarianten i enkel dose, men ikke i dobbel.
- Seminværer av alle andre raser skal være fri for finnevarianten

10 Fødselsvekt

Jette Jakobsen, avlsforsker i NSG har utført alle beregningene. Thor Blichfeldt har skrevet saksutredningen.

Fødselsvekt har hatt liten oppmerksom i avlsarbeidet vårt. Litt under halvparten av ringmedlemmene registrerer fødselsvekt, og vi har nå regnet på denne informasjonen.

10.1 Nytten av å registrere fødselsvekt

Fødselsvekter er nyttig informasjon i avlsarbeidet på flere områder:

1. Tilvekst fra fødsel
   I avlsverdiberegningene trekker vi fødselsvekta fra lammets vårvekt, høstvekt og slaktevekt før disse vektene går inn i beregningene.

2. Indikator for lammets egen tilvekstevne
   Fødselsvekt beskriver et *svært tidlig punkt på vekstkurven* der vi i dag bruker vårvekt, høstvekt og slaktevekt

3. Indikator for morsevnen (godt mormiljø)

4. Sammenheng med andre viktige egenskaper
   a. Lammingsvansker
   b. Lammedød
   c. Lammets vitalitet og sugeevne

10.2 Vårvekt fratrukket fødselsvekt

Vi tok tidligere ikke hensyn til forskjeller i fødselsvekt når vi brukte vårvekter, høstvekter og slaktevekter i avlsverdiberegningene. De siste årene har vi trukket fra fødselsvekta fra vårvekta, høstvekta og slaktevekta før vi tar inn disse vektene i avlsverdiberegningene. Har lammet blitt veid bruker vi den oppgitte fødselsvekta. Har lammet ikke blitt veid, anslår vi fødselsvekta ved å slå opp i en tabell med beregnede fødselsvekter for ulike kombinasjoner av kjønn/burd/alder mor. Hver rase har sin egen tabell.

Tabellen nedenfor viser *gjennomsnittlig vårvekt samt variasjonen* (standardavviket) i vårvekt fratrukket fødselsvekta og korrigert til 42 dagers alder. Materialet omfatter nesten 200 000 lam for henholdsvis NKS og spæl som har registrerte fødselsvekter. Vi har derfor kunnet trekke fra den registrerte fødselsvekta. Vi har så erstattet den registrerte fødselsvekta med en tabellvekt for å se hvordan dette påvirker spredningen i vårvekt. Vi har også regnet spredningen hvis vi trekker fra en konstant fødselsvekt (4,9 kg for NKS og 4,3 kg for spæl). Dette alternativet tilsvarer det vi gjorde tidligere der vi ikke tok hensyn til fødselsvekta.

Rase	NKS		Spæl	
Vårvekt ved 42 dagers alder	Gjennom-snitt (kg)	Standard-avvik (kg)	Gjennom-snitt (kg)	Standard-avvik (kg)
Fratrukket fødselsvekt som er				
- den registrerte vekta	13,81	3,16	12,77	3,06
- tabellvekta	14,13	3,61	12,95	3,43
- den samme vekta for alle	13,91	3,80	12,78	3,59

Vi ser at spredningen i vårvekt ved 42 dagers alder er mindre hvis vi trekker fra den faktiske registrerte vekta enn hvis vi trekker fra den tilsvarende tabellvekta (NKS: 3,16 mot 3,61; Spæl: 3,06 mot 3,43). Forklaringen er at tabellvektene er gjennomsnittsvekter og tar ikke opp i seg den store variasjonen det kan være mellom lam innen samme kombinasjon av kjønn/burd/alder mor.

Spredningen i vårvektene har betydning for beregning av avlsverdiene for vårvekt. Når den ene halvparten av lamma får fratrukket den faktiske fødselsvekta og den andre halvparten får fratrukket en tabellvekt, gir dette redusert sikkerhet i beregning av avlsverdien for vårvekt.

10.3 Fenotypisk utvikling i fødselsvekt

Datagrunnlaget er som vanlig hentet fra Sauekontrollen og er begrenset til ringbesetningene med rasene NKS og spæl og årene 1996-2014.

10.3.1 NKS

Figuren nedenfor viser utviklingen i fødselsvekt for alle fødte lam i NKS-ringene i årene 1996 - 2014. Økningen i fødselsvekt ser ut til å ha vært ca 9 gram i året.

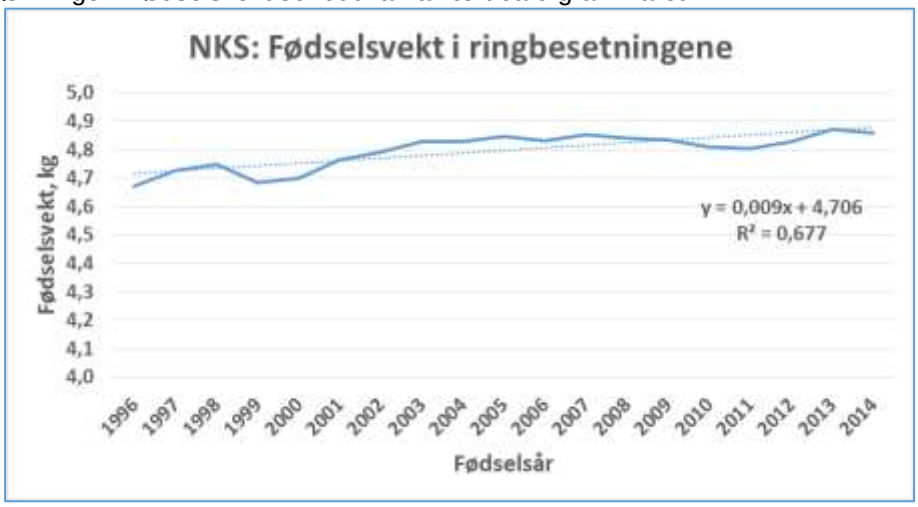

I samme periode har vi hatt en kraftig økning i kullstørrelsen, og vi vet at store kull har lettere lam. Vi har derfor sett på økningen i fødselsvekt for åringer med 1, 2 eller 3 lam, og for toåringer og eldre med 1, 2, 3 eller 4 lam.

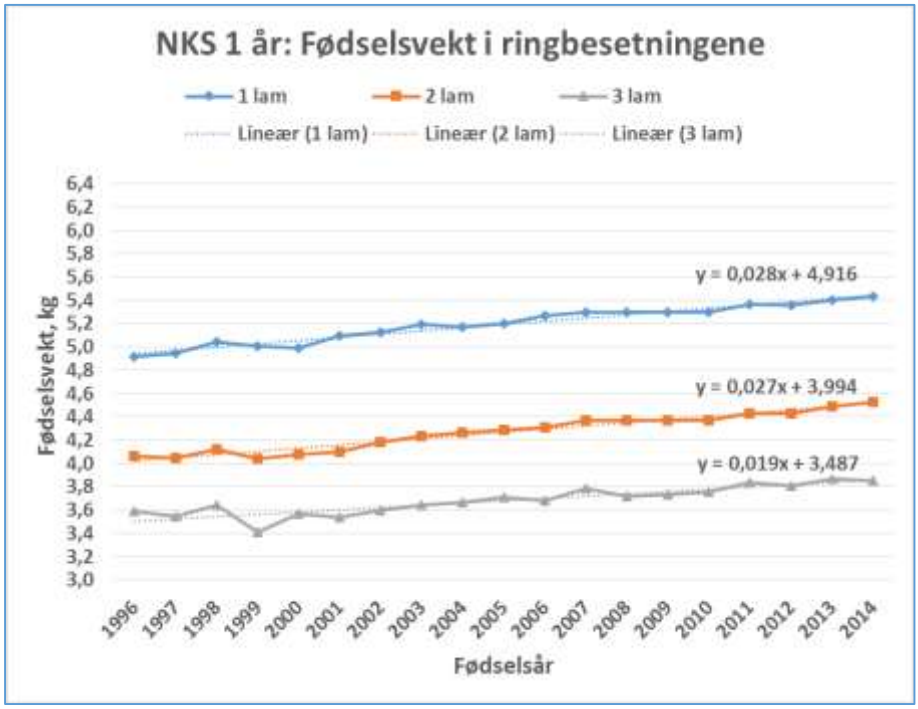

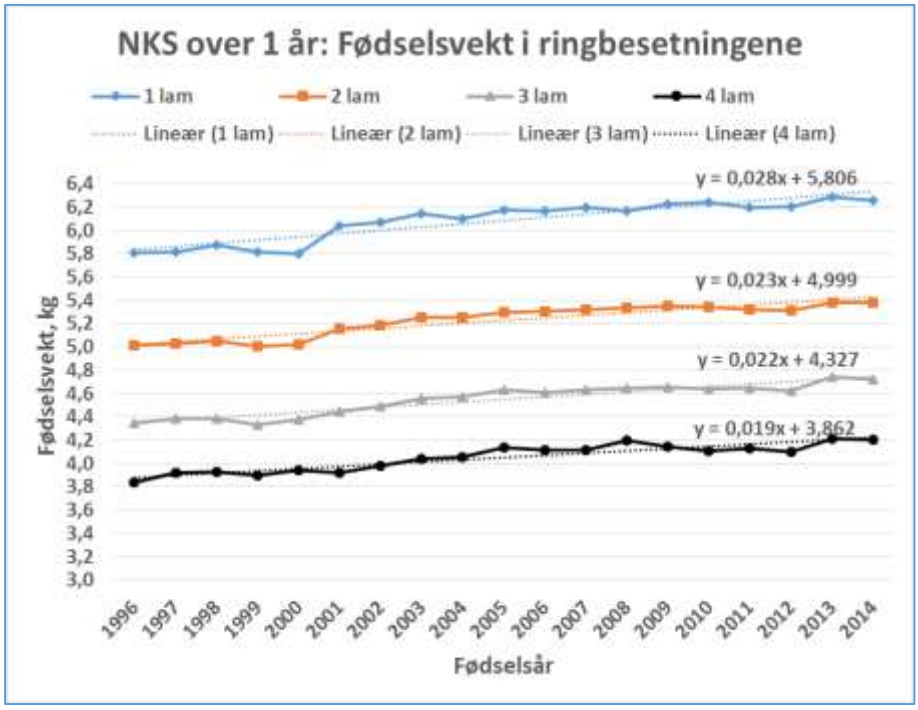

Figurene viser at innen den enkelte aldersgruppe og den enkelte kullstørrelse har fødselsvekta økt med fra 19 gram til 28 gram per år. Dette er 2-3 ganger mer enn det totaltrenden viser. Totaltrenden med en økning på 9 gram per år forteller dermed ikke hele historien for NKS.

10.3.2 Spæl

Figuren nedenfor viser utviklingen for alle fødte lam i spælringene i årgangene fra 1996 til 2014. Økningen i fødselsvekt ser ut til å ha vært ca 15 gram i året.

Fødselsvektene på spæl er omkring 0,5 kg lavere enn på NKS.

Figurene nedenfor økningen i fødselsvekt for åringer med 1 eller 2 lam, og for toåringer og eldre med 1, 2 eller 3 lam. Økningen er på 17 til 19 gram per år, altså nesten det samme som vi fant i totalmaterialet. Forklaringen på at resultatene er omtrent de samme er at vi ikke har hatt noen vesentlig økning i kullstørrelsen i perioden, og totalmaterialet forteller derfor mye av historien for spæl.

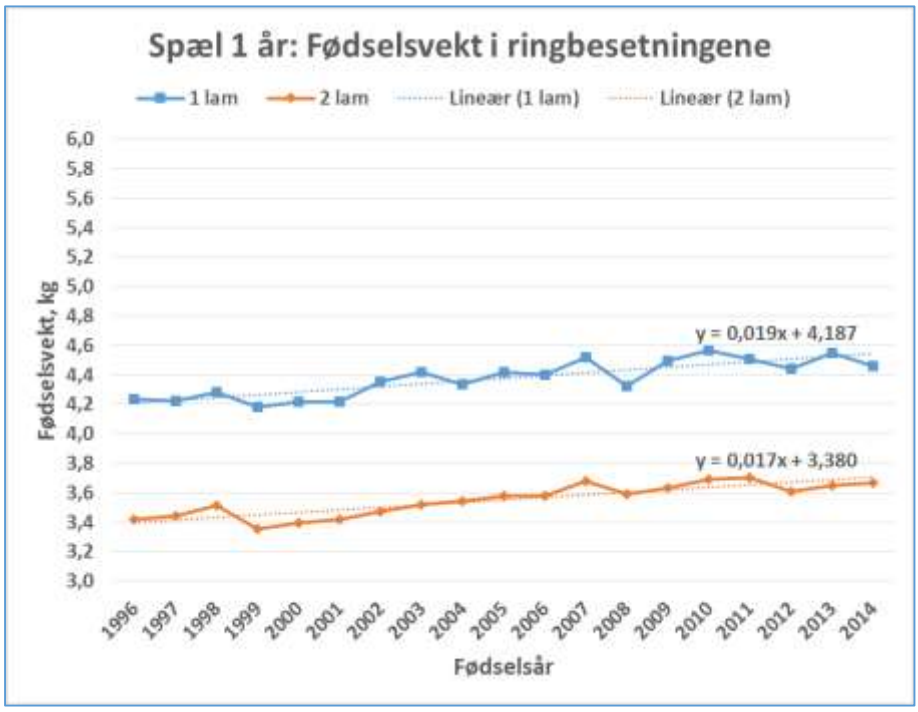

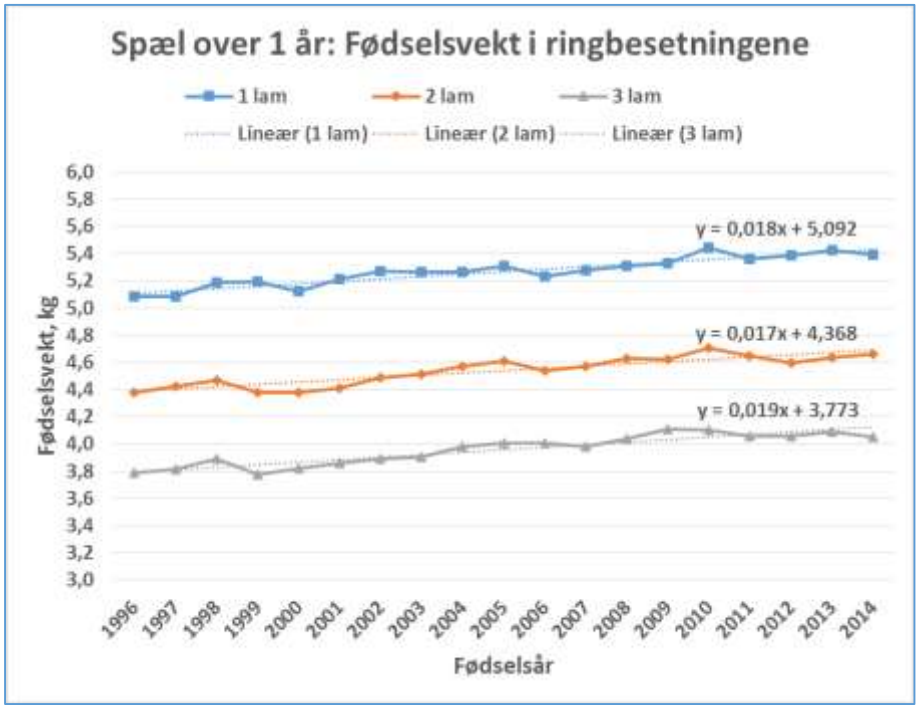

10.4 Genetiske parametere for fødselsvekt

Tabellen nedenfor viser datamaterialet som er brukt for å beregne genetiske parametere. På spæl kunne vi bruke alle fødselsvektene som var registrert i perioden, men på NKS måtte antallet reduseres ned til 1/6-del av det opprinnelige for å få kjørt det gjennom.

	NKS	Spæl
Antall observasjoner	199 000	199 000
Fødselsvekt, kg		
- gjennomsnitt	4,94	4,26
- standardavvik	0,99	0,86
Arvegrad		
- direkte effekt	0,14	0,13
- maternal effekt	0,17	0,16
Genetisk korrelasjon		
- direkte effekt – maternal effekt	-0,03	-0,06

Til sammenligning viser vi arvegraden for alle vekter i tabellen nedenfor.

Arvegrader	NKS	Spæl
Direkte effekt (lammet)		
- Fødselsvekt	0,14	0,13
- Vårvekt_42 dager	0,11	0,10
- Høstvekt_140 dager	0,12	0,12
- Slaktevekt_154 dager	0,12	0,11
Maternal effekt (søya)		
- Fødselsvekt	0,18	0,17
- Vårvekt_42 dager	0,09	0,08
- Høstvekt_140 dager	0,09	0,07
- Slaktevekt_154 dager	0,08	0,08

Arvegraden for den direkte effekten av fødselsvekt (lammets egne gener for tilvekst i drektigheten) er litt høyere enn de direkte arvegradene for vårvekt, høstvekt og slaktevekt, mens arvegraden for den maternale effekten av fødselsvekt (søyas gener for å gi lammet et godt mormiljø i drektigheten) er dobbelt så høye som tilsvarende arvegradene.

Vi kan endre fødselsvekta genetisk hvis vi skulle ønske det, enten en økning eller reduksjon etter hva vi ser som hensiktsmessig. Dette gjelder både den direkte effekten og den maternale effekten.

Den genetiske korrelasjonen mellom den direkte effekten og maternaleffekten er nær 0, så dette er to egenskaper som ikke har noen genetisk sammenheng.

10.5 Genetiske korrelasjoner mellom fødselsvekt og andre vekter

Genetisk korrelasjon med fødselsvekt	NKS	Spæl
Direkte effekt		
* Vårvekt	0,07	0,17
* Høstvekt	0,12	0,23
* Slaktevekt	0,03	0,15
Maternal effekt		
* Vårvekt	0,25	0,44
* Høstvekt	0,24	0,40
* Slaktevekt	0,23	0,37

De genetiske korrelasjonene mellom fødselsvekt og vårvekt/høstvekt/slaktevekt er lave for den direkte effekten, mye lavere enn jeg hadde regnet. Avlsframgang for slaktevekt er dermed mindre konsekvensfylt enn forventet med tanke på at vi indirekte avler for tyngre lam ved fødsel, i alle fall på NKS.

For maternaleffekten er de genetiske korrelasjonene er høyere. Jeg skulle gjerne visst den biologiske forklaringen på at det er en sammenheng mellom godt miljø for lammet i drektigheten og søyas melkeevne etterpå. Uansett biologisk forklaring: Avl for bedre morsevne bidrar til tyngre lam ved fødsel, mer på spæl enn på NKS.

10.6 Hva gjør vi videre?

Vi kan endre fødselsvekta gjennom avlsarbeid. Spørsmålet er om vi bør gjøre det.

- Avlsrådet bes om å uttale seg, per rase, om fødselsvekta bør
  - Holdes stabil
  - Økes
  - Reduseres

- Skal vi legge større trykk på å få registrert fødselsvekt på en større andel av lammene? Da får vi:
  - Sikrere beregning av vårtilveksten i avlsarbeidet
  - Større sikkerhet hvis vi skal endre egenskapen fødselsvekt avlsmessig
  - Mulighet for korrigering for fødselsvekt i avlsverdiberegningene for lammingshjelp, sugehjelp osv.

- Blir vi enige om å prioritere registrering av fødselsvekt, må vi avklare følgende:
  - Skal fødselsvekt også registreres på dødfødte lam?
  - Skal fødselsvekt registreres mer nøyaktig, på nærmeste hekto og ikke på nærmeste halvkilo?

Vedtak:

- Væreringene oppfordres om å registrere fødselsvekter, på nærmeste hekto.
- Avlsrådet vurderer å gjøre fødselsvekt til en obligatorisk registrering.
- Fenotypiske og genetiske endringer i fødselsvekt overvåkes.
- Eventuelle avlstiltak for å endre fødselsvekta tas opp igjen i juni 2017.

11 Vårvekt

Jette Jakobsen, avlsforsker i NSG har utført alle beregningene. Thor Blichfeldt har skrevet saksutredningen.

11.1 Skal vårvekt være en obligatorisk registrering?

Vårvekt inngår i avlsverdiberegningene av alle avlsverdier for tilvekst (både direkte og maternal effekt av vårvekt, høstvekt og slaktevekt). Egenskapene vi kaller morsevne_vår (maternal effekt av vårvekt) og morsevne_slakt (maternal effekt av slaktevekt) er tungt vektlagt i det samlede avlsmålet (O-indeksen), men sikkerheten på avlsverdiene er lave når vi selekterer prøveværer, eliteværer og seminværer. Vi har derfor diskutert mye og lenge om vi skal gjøre vårveging til en obligatorisk registrering i væreringene, på linje med høstvekt, slik at sikkerheten på avlsverdiene blir noe bedre.

Jeg håper utredningene nedenfor er tilstrekkelig til å ta en avgjørelse.

11.2 Omfanget av vårveging

I avlsverdiberegningene bruker vi data fra og med 1996. I perioden 1996-2014 fikk følgende andel de merkede lammene i væreringene en godkjent vårvekt:

- NKS: 47 %
- Spæl: 56 %

Figuren nedenfor viser andelen vårvegde lam for årene 1996 - 2014.

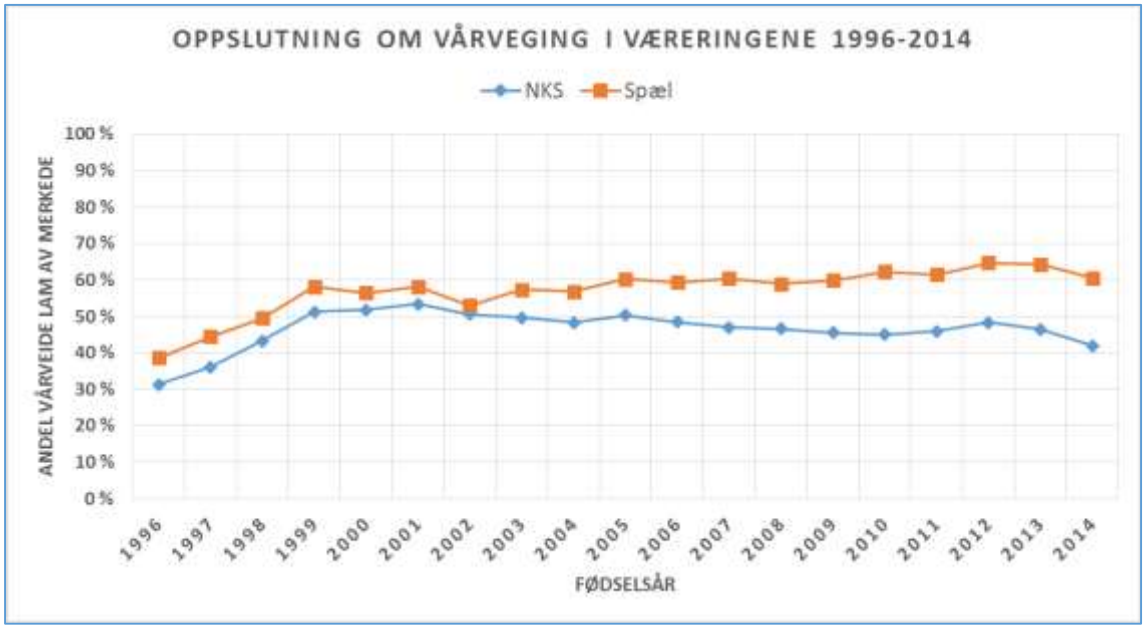

Vi har ligget rundt 50 % på 2000-tallet, litt høyere for spæl enn for NKS. I 2013 og 2014 ser det ut til at vi har hatt en nedadgående trend, til tross for at vi snakket mye og varmt for vårveging.

I 2014 var andelen vårvegde:

- NKS: 42 % av 256 000 merkede lam
- Spæl: 60 % av 25 000 merkede lam

11.3 Genetiske parametere

Tabellene nedenfor viser de genetiske parameterne som brukes i de rutinemessige avlsverdiberegningene. Arvbarhetene for den enkelte egenskapen står på diagonalen, og de genetiske korrelasjonen mellom egenskapene står under diagonalen.
Egenskapene som inngår i samlet avlsverdi (O-indeksen) og deres arvegrader er merket med fet skrift.

11.3.1 NKS

Vi ser at arvegraden for den direkte effekten av vårvekt, høstvekt og slaktevekt er ca dobbelt så høye som den tilsvarende arvegrader for maternaleffekten (morsevnen).

Egenskap	Vår-vekt	Mor-vår	Høst-vekt	Mor-høst	Slakte-vekt	Mor-slakt	Slakte-klasse	Fett-gruppe
Vårvekt	0,10							
Morsevne_vår	-0,14	0,06						
Høstvekt	0,59	0,06	0,13					
Morsevne_høst	0,02	0,74	0,00	0,05				
Slaktevekt	0,54	0,06	0,82	0,03	0,11			
Morsevne_slakt	0,07	0,72	0,00	0,98	0,00	0,05		
Slakteklasse	-0,03	-0,17	-0,22	-0,16	0,01	-0,16	0,29	
Fettgruppe	-0,14	-0,07	-0,22	0,05	-0,26	0,00	-0,10	0,33

11.3.2 Spæl

Egenskap	Vår-vekt	Mor-vår	Høst-vekt	Mor-høst	Slakte-vekt	Mor-slakt	Slakte-klasse	Fett-gruppe
Vårvekt	0,09							
Morsevne_vår	-0,16	0,08						
Høstvekt	0,54	0,03	0,10					
Morsevne_høst	-0,09	0,79	-0,12	0,06				
Slaktevekt	0,42	0,15	0,78	-0,02	0,12			
Morsevne_slakt	-0,06	0,75	-0,13	0,97	-0,04	0,06		
Slakteklasse	0,02	-0,08	-0,13	-0,04	0,12	-0,06	0,25	
Fettgruppe	-0,20	0,03	-0,18	0,07	-0,18	0,05	0,17	0,29

11.4 Sikkerhet på beregne avlsverdier

11.4.1 Definisjonen på sikkerhet

Sikkerheten på en avlsverdi er korrelasjonen (sammenhengen) mellom den beregne avlsverdien for dyret og dyrets sanne avlsverdi.

Korrelasjonen kan ligge mellom 0 (ingen sikkerhet) og 1 (full sikkerhet). Vi kjenner aldri den sanne avlsverdien for et dyr, men har dyret mange avkom i produksjon blir sikkerheten nær 1.

11.4.2 Hva påvirker sikkerheten for en avlsverdi?

Sikkerhet på en avlsverdi oppnås ved måling av egenskapen direkte på dyret selv, på avkom og på andre slektninger.

Målinger av korrelerte egenskaper bidrar også til sikkerheten. Eksempel: Høstvekt påvirker sikkerheten for slaktevekt, og det betyr mye for alle livdyra som ikke kommer til slakt.

Antall målinger påvirker sikkerheten, enten det nå er antall målinger på dyret selv av avlsverdiegenskapen eller en korrelert egenskap (eksempel slaktevekt og høstvekt for et dyr), antall avkom med målinger osv. Nytten av å øke antall avkom med målinger stiger ikke etter en rett linje, men sikkerheten øker mest med de første avkommene og så er stigningen avtagende etter hvert som avkomsgruppa øker.

Arvegraden påvirker sikkerheten. Er arvegraden for en egenskap høy, blir sikkerheten høyere enn hvis arvegraden er lav.

11.4.3 Nytten av høy sikkerhet i avlsarbeidet

Høye sikkerheter gir bedre treffsikkerhet når vi skal selektere dyr, det vil si at det er større sjanse for at den beregnede avlsverdien er ligger nært den sanne avlsverdien.

Økt sikkerhet gir større årlig avlsframgang under forutsetning av at den økt sikkerheten ikke samtidig gir en reduksjon i seleksjonsstyrken eller en økning i generasjonsintervallet som helt eller delvis oppveier den økte sikkerheten.

11.4.4 Programvare for jobben

Vi bruker programmet DMU for å beregne genetiske parametere og for å beregne avlsverdier. Programmet har også en modul som lar oss beregne sikkerheten på avlsverdiene.

Beregning av sikkerheter er en statisk krevende oppgave (store ligningssystemer), og vi får så vidt kjørt gjennom spæl med alle dyr i væreringene i perioden 1996-2014.

NKS har ca 6 ganger så mange dyr som spæl, og programvaren har derfor ikke tillatt oss å beregne sikkerheter på NKS.

11.4.5 Sikkerheter kun for spæl, men relevant også for NKS

I det følgende presenteres sikkerheter for spæl. Vi forventer vi ville fått omtrent de samme sikkerheter for NKS, slik at konklusjonene for spæl også er gyldige for NKS.

11.5 Sikkerheter for værer i spælringene

11.5.1 Egenskapene og datamaterialet

I det følgende har vi beregnet sikkerheten for de 4 egenskapene

- Vårvekt
  - Direkte effekt
  - Maternal effekt
- Slaktevekt
  - Direkte effekt
  - Maternal effekt

Høstvekt er med i beregningene, men kun som en hjelpeegenskap som gjennom sin genetiske korrelasjon til vårvekt og slaktevekt bidrar til økt sikkerhet.

Vi har analysert data fra perioden 1996-2014, og har beregnet sikkerheten ved 2 indekskjøringer i 2014:

- S1 i slutten av juli (våropplysningene inkludert vårvekter)
- H5 i starten av desember (alle årets data er inkludert)

Antall værer varierer noe i perioden 1996-2014, fra 200 til nesten 300.

11.5.2 Sikkerhet ved H5 avhengig av alder

Figuren nedenfor viser hvordan sikkerheten på avlsverdien endres med alderen på værene, her ved indekskjøringen H5. De yngste har lavest sikkerhet, for de har minst informasjon om sine avkom, om halvsøsken osv.

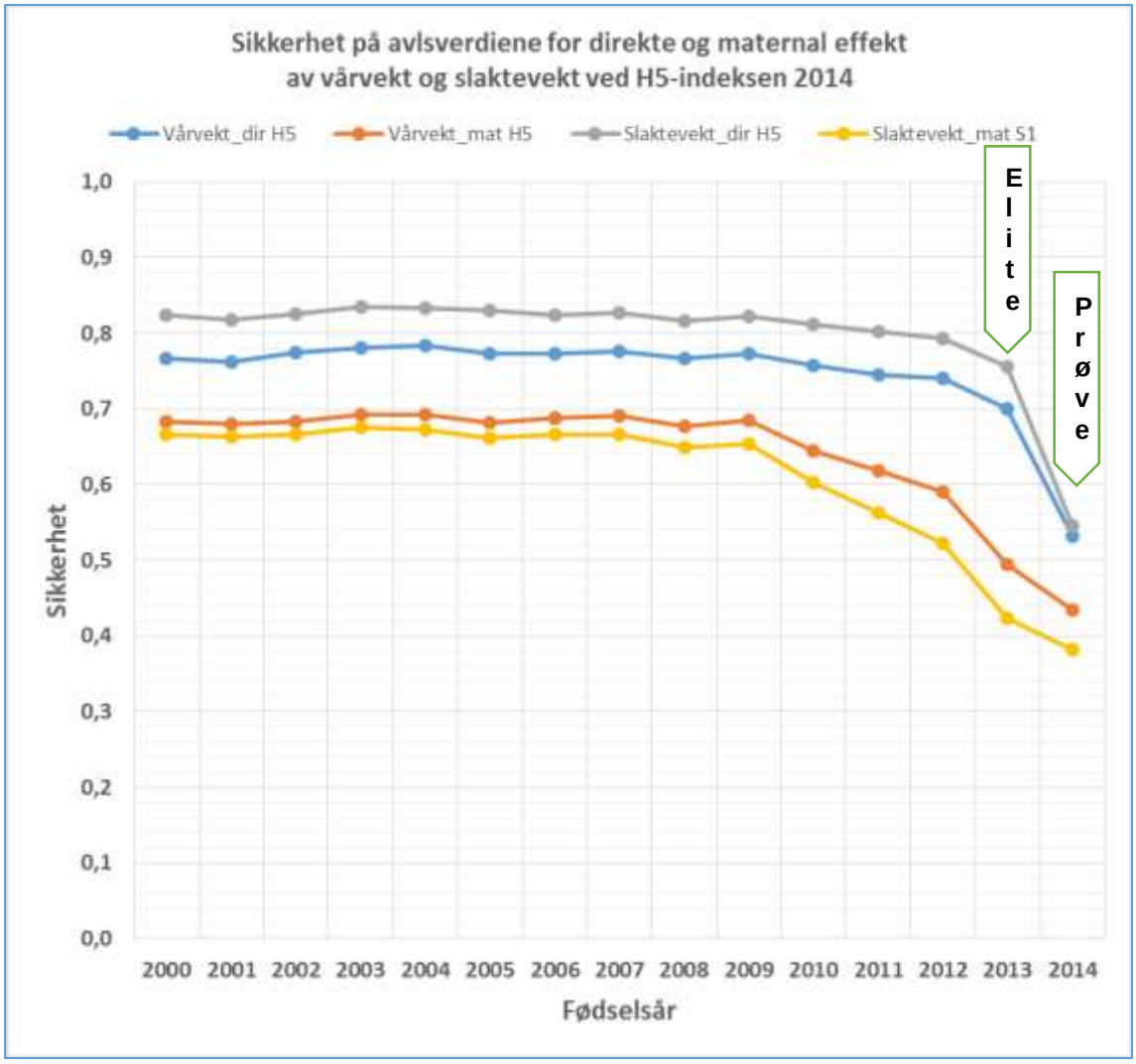

Da vi selekterte prøveværene i fjor høst (2014-årgangen, 0,5 år gamle) hadde de en sikkerhet på rundt 0,5, og sikkerheten for den direkte effekten var høyere enn sikkerheten for den maternale effekten.

Seleksjonen av eliteværer i fjor høst (2013-årgangen, 1,5 år gamle) hadde en høyere sikkerhet enn prøveværene. Økningen var størst for den direkte effekten av vårvekt og slaktevekt. Det er som forventet, da værene er avkomsgransket med mange avkom med egen vårvekt og slaktevekt.

Seminværer i fjor høst hentet vi i hovedsak fra 2012-årgangen (2,5 år gamle), og da har sikkerheten steget enda litt til. Seleksjonstidspunktet for seminværene er allerede ved S1-indeksen og ikke ved H5. Hva dette betyr for sikkerheten skal vi se på seinere.

Sikkerhetene øker med værens alder fram til de er 5,5 år gamle, og ender på rundt 0,8 for direkteeffekten og i underkant av 0,7 for maternaleffekten. Seminværer som er mye brukt vil etter hvert få vesentlig høyere sikkerhet.

Når vi selekterte prøveværene i fjor høst (2014-årgangen, 0,5 år gamle) hadde de en sikkerhet på rundt 0,5, og sikkerheten for den direkte effekten var høyere enn sikkerheten for den maternale effekten.

Seleksjonen av eliteværer i fjor høst (2013-årgangen, 1,5 år gamle) hadde en høyere sikkerhet enn prøveværene. Økningen var størst for den direkte effekten av vårvekt og slaktevekt. Det er som forventet, da værene er avkomsgransket med mange avkom med egen vårvekt og slaktevekt.

Seminværer i fjor høst hentet vi i hovedsak fra 2012-årgangen (2,5 år gamle), og da har sikkerheten steget enda litt til. Seleksjonstidspunktet for seminværene er allerede ved S1-indeksen og ikke ved H5. Hva dette betyr for sikkerheten skal vi se på seinere.

Sikkerhetene øker med værens alder fram til de er 5,5 år gamle, og ender på rundt 0,8 for direkteeffekten og i underkant av 0,7 for maternaleffekten. Seminværer som er mye brukt vil etter hvert få vesentlig høyere sikkerhet.

11.5.3 Sikkerhet på avlsverdi for vårvekt ved S1 og H5

Figuren nedenfor viser sikkerheten for *vårvekt*, både den direkte og den maternal effekten, ved indekskjøringen S1 midt i juli og ved H5 i starten av desember.

Vi ser at sikkerheter for avlsverdi for vårvekt ikke øker nevneverdig fra S1 til H5, til tross for at værene får informasjon om både høstvekt og slaktevekt.

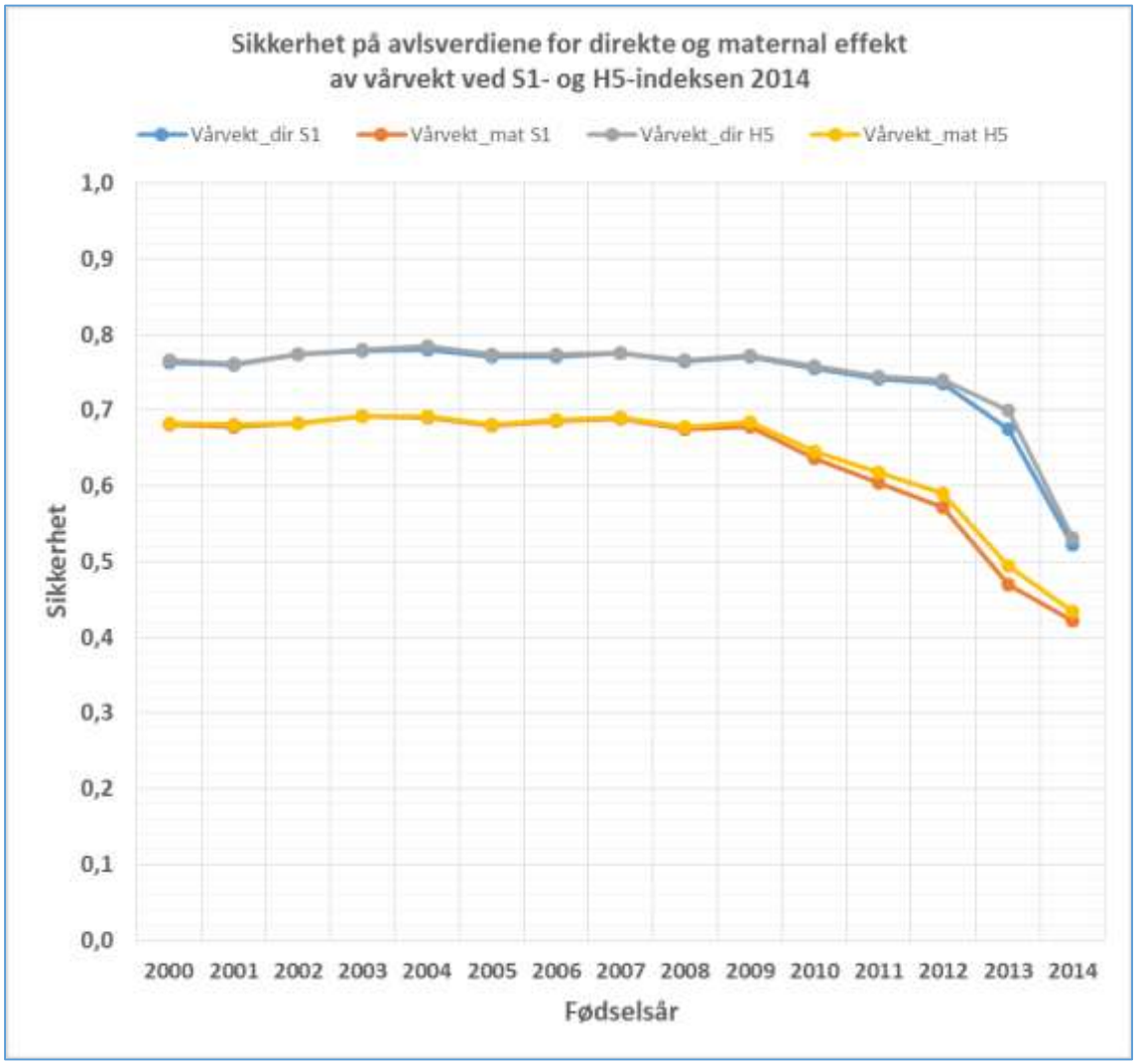

11.5.4 Sikkerhet på avlsverdi for slaktevekt ved S1 og H5

Sikkerheten på *slaktevekt* endrer seg noe mer fra S1 til H5 (se figuren nedenfor).

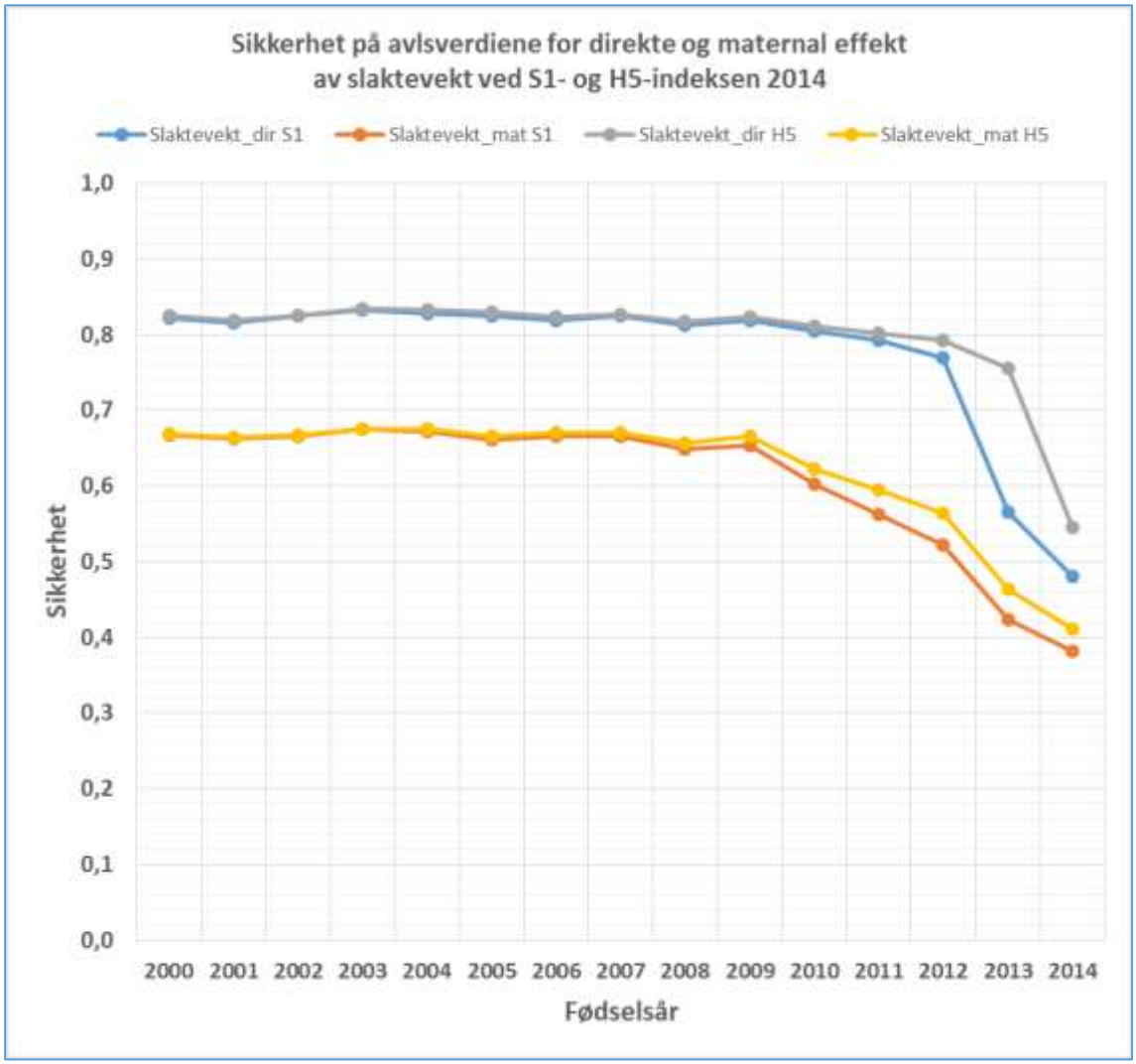

11.5.5 Sikkerheten ved endret omfang av vårveging

Vi har vært spesielt opptatt av sikkerheten for morsevne_vår (maternal effekt av vårvekt) ved inntaket av seminværene (I 2014 tok vi inn årgang 2012 etter indekskjøring 2014-S1).

Figurene i forrige kapittel viste sikkerheten med det faktiske omfang av vårveging vi har i spælringene (alternativet som er kalt 50 % i figuren nedenfor).

Hva skjer med sikkerheten for morsevne_vår hvis vi gjør vårveging obligatorisk og lykkes med å få full oppslutning (alternativet 100 %), eller hvis alle slutter å vege vårvekter (alternativet 0 % i figuren)? Dette er vist i figuren nedenfor.

Sikkerheten for morsevne_vår faller mye hvis vi går fra 50 % til 0 % vårvegning. Men går vi i den andre retningen, fra 50 % til 100 %, stiger sikkerheten minimalt for seminårgangen (2012), mens den stiger litt for de eldre værene.

Hvorfor øker ikke sikkerheten når omfanget av vårveging øker ut over 50 %? Dette skyldes at sikkerheter følger «loven om avtagende utbytte». Det første veide avkommene bidrar mer til å øke sikkerheten enn de siste. Hadde vi tegnet inn kurven for 25 % vårveide, hadde denne ligget nærmere 50 %-kurven enn 0 %-kurven.

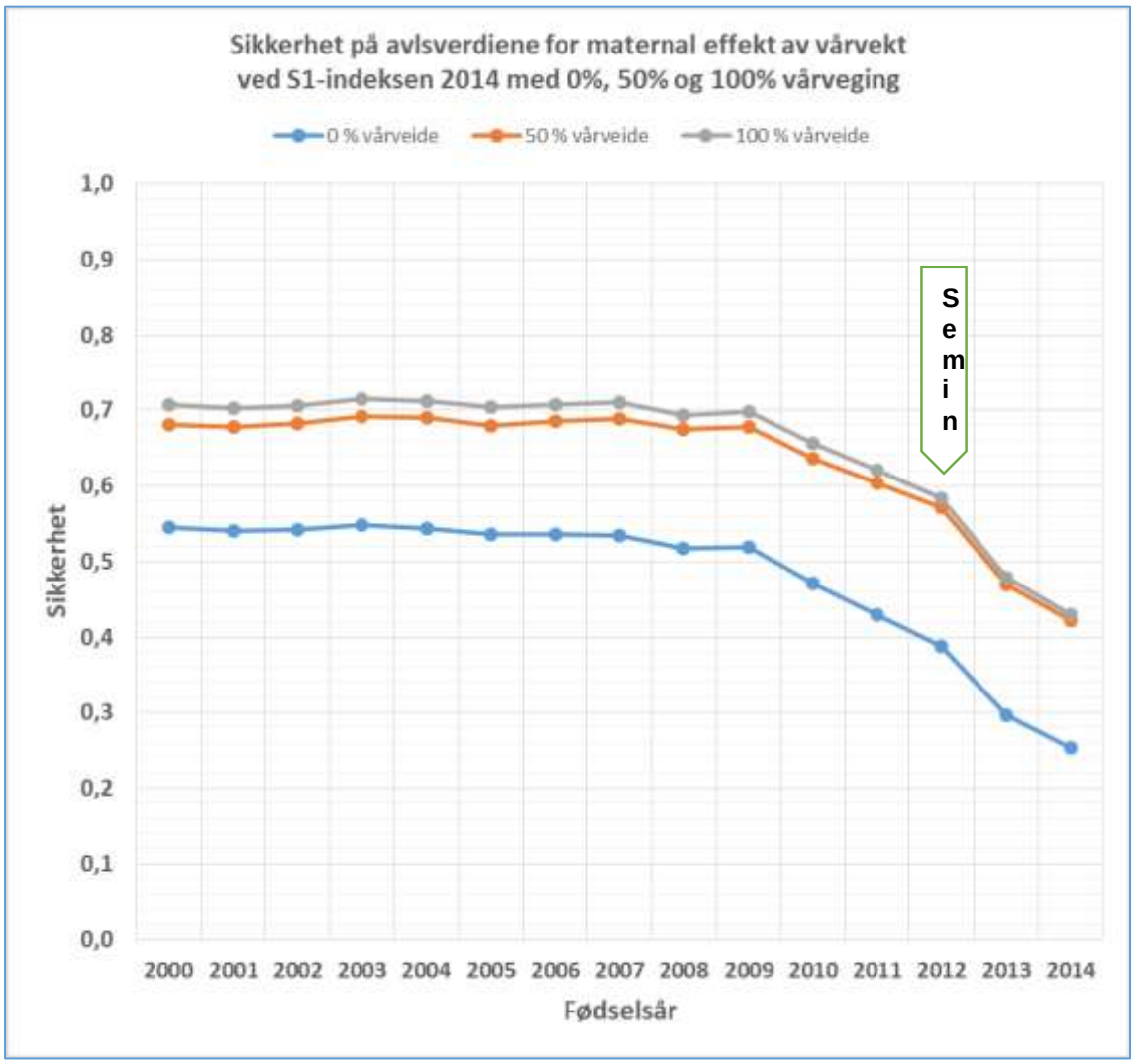

Det ser altså ut til at 50% oppslutning om vårveging i ringene er tilstrekkelig til å ta ut den nytten vi har av vårveging for egenskapen morsevne_vår.

11.5.6 Krav til alle ringer om et minimumsomfang av vårveging

Det har kommet forslag om at vi ikke skal kreve 100 % oppslutning om vårveging, men kreve at alle ringer/avdelinger må vårveie minst 50% av lammene i ringen. Hensikten med forslaget om 50 % vårveging i alle ringer/avdelinger er først og fremst å øke sikkerheten på avlsverdien for morsevne_vår i ringene som ikke veier vårvekter i dag.

På spæl har vi 26 ringer/avdelinger. I 2014 var det 6 av dem (23 %) som ikke veide minst halvparten av lammene.

Til sammenligning har vi 129 ringer/avdeling på NKS, og der har 58 av dem (45 %) mindre enn 50 % vårveging.

I figuren nedenfor har vi sett på sammenhengen mellom andelen vårveging i spælringene/avdelingene og sikkerheten på hver enkelt av prøveværene i ringene/avdelingene (2013-årgangen, ved seleksjon av ringens eliteværer).
La oss starte med å se på sammenhengen mellom andel vårveide i ringen/avdelingen og sikkerheten på værene når vi skal selektere eliteværer. Høsten 2014 var dette å velge de beste avkomsgranskede prøveværene i 2013-årgangen.

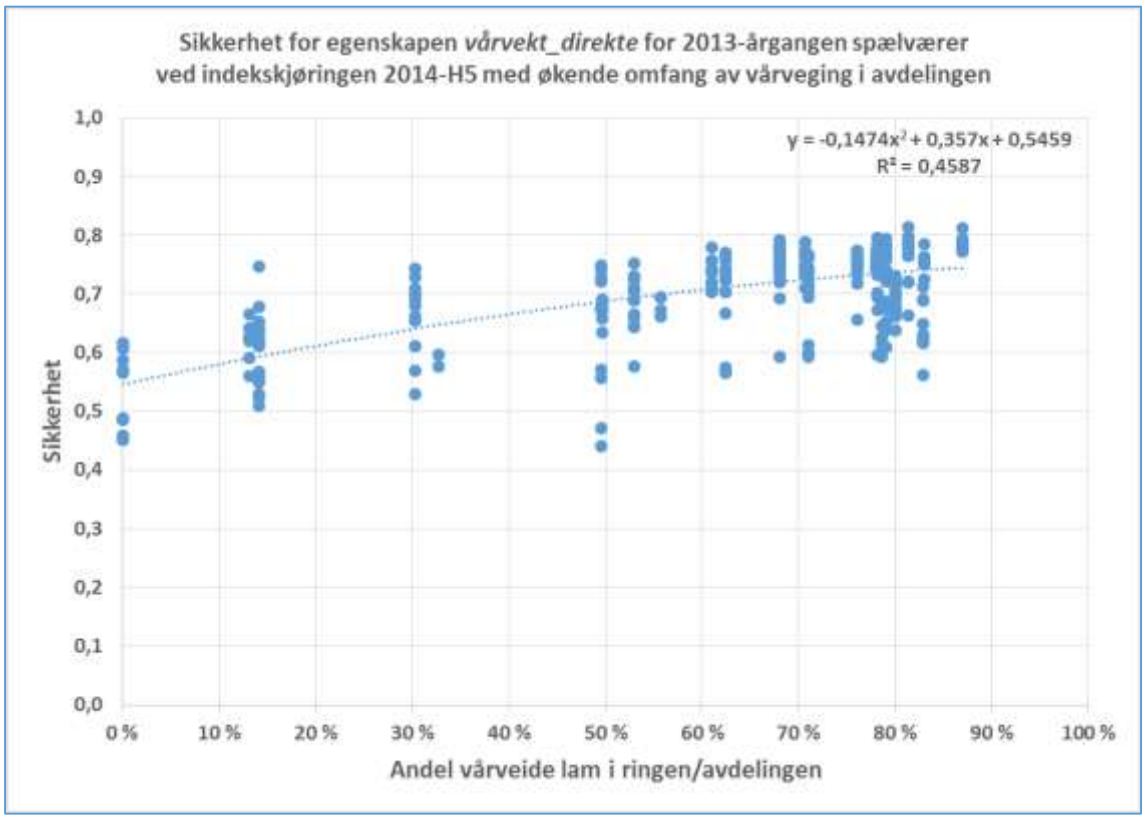

Vi ser at det er ganske stor spredning i sikkerheten for *vårvekt_direkte* innen den enkelte ring/avdeling, men det er samtidig en klar tendens til økende sikkerhet med økende oppslutning om vårvegingen. Dette er som forventet, da mer vårveging gir flere avkom med vårvekter, og dermed større sikkerhet.

Nå må vi huske på at egenskapen vårvekt_direkte ikke er en egenskap som er vektlagt i O-indeksen. Nytten av økt sikkerhet for egenskapen går gjennom korrelasjonen til egenskapen slaktevekt_direkte. Vi har tidligere vist at nytten av vårvekter er liten som korrelert egenskap så lenge vi har et stort antall avkom med høstvekter og slaktevekter.

Figuren nedenfor viser sammenhengen mellom andel vårveide lam i ringen/avdelingen og sikkerheten på den enkelte avkomsgranskede væren som er aktuell for seleksjon til elitevær.

For *vårvekt_maternal* er det ganske stor spredning i sikkerhet i påsettet innen den enkelte ringen, men det ingen klar positiv trend i økt sikkerhet med økende oppslutning om vårvegingen.

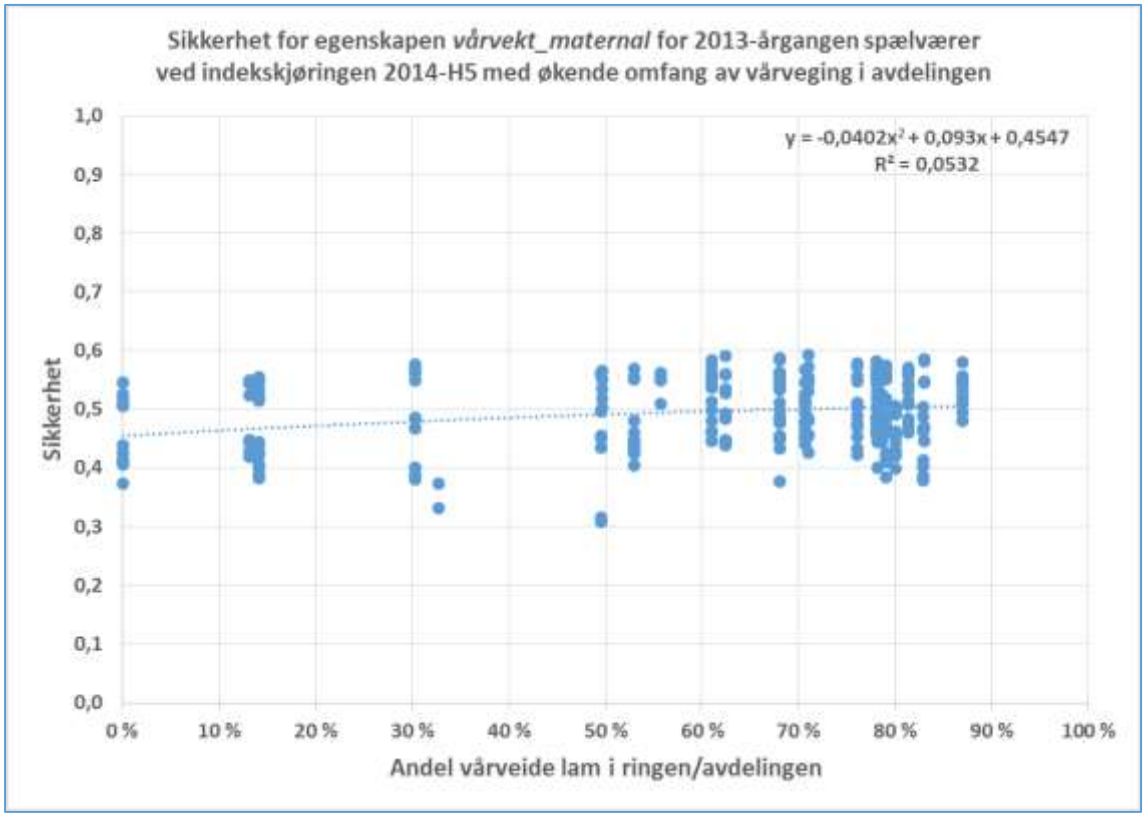

11.6 Konklusjon og vedtak

Ut fra de foreliggende analysene på spæl er det verdifullt at vel halvparten av lammene blir vårveid, da dette øker sikkerheten egenskapen morsevne_vår, men nytten av å øke omfanget videre opp mot 100 % er begrenset.

Vi forventer at NKS ville fått de samme resultater som spælen, kanskje med et noe høyere nivå på sikkerhetene da rasen har større avkomsgrupper.

Vedtak (enstemmig):

- Vårveging gjøres ikke til en obligatorisk registrering i væreringene.
- Avlsrådet oppfordrer den enkelte ringen/avdelingen om å sikre at minst 50% av lammene blir vårveid (på nærmeste hekto). Vi har nytte av vårvekter i avlsarbeidet for morsevne, og alle bør bidra.

12 Innspill fra Ål verering til avlsarbeidet

Ål verering i Buskerud (Sigbjørn Grøthe og co) har i brev datert 15.02.2015 tatt opp flere ting ved avlsarbeidet på sau og bedt om behandling av dem i avlsutvalget i fylket og i regionutvalget.

Region Øst behandlet sakene i brevet på sitt møte den 1. mars, og de to sakene ble videresendt for behandling i Avlsrådet. Disse er tatt opp nedenfor.

12.1 Nytten av større dattergruppe etter en prøvevær

Ål værering skriver:

> *Vektlegging på morsevne: Først nokon gode grunner til å vektlegge morsevne. Skal ein sau fø opp mange lam si det seg sjølv at søya må ha næring til lamma. Historia viser at verer med dårlig morsevne har liten verdi. Ettersom sikre avlsverdier på morsegenskaper kjem 1-2 år seinare enn på slakteegenskaper må morsevne vektleggast sterkt for å få framgang.*
>
> *Så er det kva ein kan gjera for å få sikrare indekser på morsevne. Det er fram til no mange seminverar som har svært få døtre. Eit tiltak er å sette krav til eit visst antall døtre før veren kan selges til semin. Det må ikkje gå for mykje ut over generasjonsintervalet. Det forutset at krav om antall døtre må ringane tilpasse seg ved å ha større grupper slik at det blir satt på nok første året på dei aller beste. Ein fordel med eit slikt krav er at verar med døtre som ikkje kjem i brunst første året fell utanom.*
>
> *Forslag: Det blir satt krav om antall døtre på væren før den kan kjøpes inn til semin.*

Vi er vel alle enige om at vi må dreie avlsarbeidet fra slaktelamsegenskapene over på større vekt på forbedring av søyeegenskapene. Problemstillingene er:

- Hvilke søyeegenskaper skal forbedres?
  Husk grunnregelen: Uten registreringer ingen forbedringer!
  Registrering av ulike søyeegenskaper diskuterer vi blant annet i sak 6 / 2015, så det er ikke tema her.

- Hvordan innretter vi avlsarbeidet vårt slik at vi får større avlsframgang for søyeegenskapene vi registrerer?

Forslaget fra Ål verering er ett mulig tiltak for å få til større avlsframgang for søyeegenskapene.

Som avlssjef er jeg glad for at Ål verering tar utgangspunkt i formelen for avlsmessig framgang, der den årlige framgangen er bestemt av:

- Genetisk variasjon (høyere variasjon er positivt, men vanskelig å få til uten import)
- Seleksjonsintensiteten (sterkere seleksjon er positivt)
- Sikkerheten i avlsverdivurderinger (høyere sikkerhet er positivt)
- Generasjonsintervallets lengde (høyere generasjonsintervall er negativt)

De aller fleste seminværene blir tatt inn fra ringene til semin når de er 2,5 år gamle, etter å ha gått ett år som prøvevær i ringen og ett påfølgende år som elitevær i ringen. Noen få tas inn som 3,5 år gamle. De fleste av disse finner vi igjen i en besetning utenom ringsystemet, da de er solgt enten etter at de har vært prøvevær eller etter at de har vært elitevær i ringen.

Ål foreslår å prøve å øke sikkerheten på seminværene uten å øke generasjonsintervallet. Tiltaket er å sette på flere døtre etter væren som prøvevær. Vi forholder oss da til informasjonen som foreligger ved S1-indeksen når værene er 2,5 år gamle. Jeg regner med at Ål underforstått har tenkt at alle påsatte døtre har fått registrert vårvekter på lammene sine, og også annen nyttig informasjon som jur, spener, mastitt, lammingsvansker osv.

For sikkerhets skyld vil jeg presisere (spesielt til dere som ikke veier vårvekter):

Økt antall påsatte døtre hjelper ingen ting hvis ikke vi får registrert nyttig informasjon knyttet til deres lamminger og deres lam.

Antall påsatte søyelam, totalt i avlsopplegget vårt og i den enkelte ring, er høyt og bør ikke økes, da høy rekruttering er driftsmessig kostbart.

Påsatte søyer skal fordeles på værekategoriene;

1. Seminvær
2. Lokal elitevær
3. Lokal prøvevær

Tiltaket med flere påsatte døtre etter prøvevær kan gjennomføres på ulike måter. Her er 2 alternativer:

- Vi setter på flere døtre etter prøvevær totalt sett, og påsettet etter eliteværer går ned. Hvis kvaliteten på påsettet dermed går ned (prøveværen er dårligere enn eliteværen) for å få satt på nok døtre etter prøveværer, går seleksjonsintensiteten ned. Det er negativt for den avlsmessige framgangen.

- Prøveværene deles i ett A-lag og ett B-lag. A-laget brukes som de skulle være elitevær (i nord kalt småelite). B-laget brukes på den dårligste halvdelen av søyene og får et svært lite påsett av døtre. Da har vi i praksis redusert antall avkomsgranskede værer som kan bli aktuelle for semin. Sikkerheten på avlsverdiene øker, men seleksjonsintensiteten går ned. Det er usikkert om avlsframgangen øker eller ikke. I praksis betyr antakelig nedgangen i seleksjons-intensiteten lite hvis vi gjør det riktige uttaket av A-laget; de som har størst sjanse til å bli elitevær og/eller seminvær. Men innavlstyringen blir vanskeligere og innavlsøkningen vil antakelig gå opp hvis vi ikke går inn med sterkere styring.

Det er altså ikke sikkert at det foreslåtte tiltaket med et minimumsantall døtre ved inntaket til semin vil øke avlsframgangen per år. Det spørs hvor høyt vi setter kravet til døtre og hvordan værene i ringen disponeres for å oppfylle kravet.

I denne drøftingen har jeg forutsatt at antall prøveværer holdes konstant. Debatten om vi skal redusere totalt antall prøveværer for å redusere kostnadene i avlsarbeidet (mindre utbetalt til ringene i avkomsgranskingstilskudd) er en egen debatt som vi ikke trenger å blande inn her.

Vi har under utredning om genomisk seleksjon vil kunne øke avlsframgangen på en kostnadseffektiv måte (se sak 6 / 2015), og vi starter nå en diskusjon om vi må gjøre større endringer i avlsopplegget for å nå våre mål (se sak 4.3 / 2015). Jeg mener det er viktig å se Ål sitt forslag i en større helhet, og at vi ikke skal gå inn på et minimumsantall døtre på seminværkandidatene på nåværende tidspunkt.

Vedtak (enstemmig):

Avlsrådet fastsetter ikke et minstekrav til antall døtre ved inntak til semin.

12.2 All vektlegging på morsevne i O-indeksen på «morsevne_slakt»

Ål værering skriver:

Mjølkeevna på det store fleirtal av søyene er bra nok til 3 lam dei første 2-3 vekene, det er frå da og utover det blir forskjeller. Vårvekter på lam under 30 dager er også fremdeles prega av fødselsvekt og eventuell tilleggsforing. Vektlegging på morsevne vår kan vera tvilsomt. Det er sluttresultatet på morsevne slakt som teller.

Forslag: At all vektlegging på morsevne blir på morevne slakt. Morsevne vår blir tilleggsopplysning for å beregne morsevne slakt.

Det er 3 vekter i avlsarbeidet vårt der vi beregner en direkte genetisk effekt og en maternal genetisk effekt. De 3 vektene beskriver ikke 3 ulike vekstperioder, men behandles som følger.

- «Vårvekt» beregner tilveksten fra fødsel til vårveging
- «Høstvekt» beregner tilveksten fra fødsel til høstveging
- «Slaktevekt» beregner tilveksten fra fødsel til slakt

Avlsverdier for høstvekt inkluderer altså vårperioden. Avlsverdier for slaktevekt inkluderer både tida fra fødsel til vårveging, tida fra vårveging til høstveging og tida fra høstveging til slakting.

Når det gjelder den direkte effekten er det kun tilveksten helt fram til slakt som er vektlagt i O-indeksen. Beregning av direkte effekt for vårvekt og høstvekt brukes som korrelert informasjon til direkte effekt av slaktevekt.

Når det gjelder maternaleffekten har vi valgt å legge vekt både på morsevne_vår og morsevne_slakt i O-indeksen. Hovedbegrunnelsen for dette er at vi mener god morsevne og god melkeevne tidlig i laktasjonen er viktig. Hvis to søyer har samme morsevne_slakt, men den ene har høyere morsevne_vår enn den andre, anser vi den med høyest morsevne_vår for å være best.

Vi drøftet den samme problemstilling på avlsmøtet den 2. mars der alle fylkesrepresentantene deltok, uten at vi kom til noen klar konklusjon. Dropper vi vektleggingen av morsevne_vår tror jeg at det for mange vil være et signal om at det er greit å droppe å veie vårvekter. Vårvekter vil vi fortsatt gjerne ha så mange av som mulig, ikke minst med tanke på inntaket av seminværene. De blir selekterte i etter S1-indeksen, og da har vi ikke årets høstvekter og slaktevekter enda, kun vårvekter.

Jeg tror ikke forslaget fra Ål vil få full oppslutning i ringene. Hvis et flertall er delvis enige med Ål, bør vi styre vektleggingen i O-indeksen i retning av mindre vekt på morsevne_vår og større vekt på morsevne_slakt. Konklusjonen trekker vi i så fall i sak 15 /2015 der vi bestemmer årets vektlegging.

Vedtak (enstemmig):

- Morsevne_vår beholdes som en egenskap med økonomisk vekt i O-indeksen
- Betydningen av morsevne_vår i forhold til morsevne_slakt reflekteres gjennom vektleggingen i O-indeksen.

13 Tilskudd til værer med minst 25 døtre

Leder i Avlsrådet, Ivar G. Slettemoen, har lansert følgende forslag.

> Vi bør betale tilskudd til de værene som får minst 25 døtre.

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at værene som settes inn til avkomsgransking får sikrere avlsverdier for søyeegenskapene, og gjennom det større avlsframgang.

Som konsekvens av debatter og vedtak tidligere i møtet, trakk Ivar saken.

14 Pelssauavlen

I sak 13/2014 hadde vi en grundig gjennomgang av pelssauavlen, og det ble gjort følgende vedtak:

- *NSG har besluttende myndighet til å avgjøre om avlsarbeidet på pelssauen skal støttes med tilskudd til arbeidet i avlsbesetningene eller med medlemstilskudd*
- *For 2014 og 2015 tildeles Norsk Pelssaulag medlemstilskudd i samsvar med den inngåtte samarbeidsavtalen*
- *For 2016 og utover tildeles pelssauen tilskudd til arbeidet i avlsbesetningene (granskingstilskudd) i samsvar med kravene som settes av NSGs avlsråd for sau*

Etter den tid har Norsk Pelssaulag hatt årsmøte. Styreleder Tone Våg, leder i Avlsrådet for sau Ivar G. Slettemoen og avlssjef Thor Blichfeldt deltok. Det ble et konstruktivt møte og vi har nå en god dialog mellom styret i Pelssaulaget og avlsavdelingen i NSG.

14.1 Krav om pelsdømming av lammene

En avlsbesetning er pålagt å pelsdømme lammene sine, såkalt flokkdømming. For å begrense arbeidsmengden har vi akseptert at det kun er søyelammene som dømmes, og at egenskapene som dømmes begrenses til lokkform og lokkpoeng.

Kravene som stilles til pelsdømming i avlsbesetningene bør gjennomgås, men vi foreslår at vi bruker samme regler i 2015 som i 2014 for å vinne litt mer erfaring.

14.2 Pelsegenskapen i O-indeksen

Vi er nå enige om at pelsegenskapene skal telle 30% til sammen i det samlede avlsmålet (O-indeksen). Pelsegenskapene som skal inngå i O-indeksen er:

- Fargepoeng
- Lokkpoeng
- Pelshårpoeng

14.3 Publisering av pelsindekser og O-indeks

Det er kun avlsbesetningene og bruksbesetninger som flokkdømmer lammene sine som vil få publisert delindekser for de 6 ulike pelssegenskapene, da de andre besetningene vil mangle nødvendig informasjon.

Når pelsegenskapene skal telle 30% i O-indeksen, gir det liten mening å regne ut en samlet indeks (O-indeks) i besetninger som ikke flokkdømmer lammene sine.

Bruksbesetninger som ikke flokkdømmer pelsen på lammene, får altså ingen O-indeks, kun delindekser for slaktevekt, kjøttfylde osv.

En slik bruksbesetning vil dermed ikke kunne kåre værlam på ordinært vis. Planen er å gi mulighet for å kåre på dispensasjon for bruk i egen besetning i 2015 og 2016.

14.4 Prosjekt «Optimal contribution»

NSG har sammen med Norsk Pelssaulag søkt Norsk genressurssenter om økonomisk støtte til å ta i bruk teorien «optimal contribution» i arbeidet med å maksimere avlsframgangen innenfor en forsvarlig innavlsoppbygging. Søknaden er innvilget med 45.000 kr i 2015. I 2016 vil vi forhåpentligvis få opp mot omsøkt beløp, 200.000 kr, men dette vet vi ikke før på nyåret 2016.

14.5 Forvaltningen av avlspopulasjonen

Vi har nå 20 avlsbesetninger med vel 1200 søyer. Høsten 2014 ble det satt inn 46 prøveværer til avkomsgransking.

Antall avlsbesetninger/avlssøyer bør økes, og det bør avkomsgranskes flere værer.

Avlsbesetningene er spredd landet rundt, og de fleste driver avlsarbeidet alene, ikke i ring. Semin er viktig for å få inn nye gener til flokken, og det settes på mange prøveværer etter semin.

Pelssauen er en liten populasjon som krever sterk sentral styring hvis man skal oppnå god avlsframgang samtidig som innavlsøkningen holdes under kontroll. Teorien «optimal contribution» bør benyttes for å optimalisere avlsframgangen innenfor rammene av en gitt innavlsøkning.

Høsten 2015 vil vi prøve ut to ulike programmer for «optimal contribution» og velge det som er mest hensiktsmessig i det praktiske avlsarbeidet. I 2016 vil vi bruke metoden på viktige seleksjonstrinn som utvalg av seminværer og innsett av prøveværer i avlsbesetningene.

Erfaringene fra pelssauen vil vi ta med oss i avlsarbeidet på andre raser, for eksempel sjeviot.

14.6 Avlsbesetningene inn i væreringer

For å få avkomsgranskingstilskudd må væren være eid av en værering.

Vi diskuterer med styret i Pelssaulaget hvordan vi best organiserer avlsbesetningene.

- Ett alternativ er at Norsk Pelssaulag tar oppgaven med å organisere alle avlsbesetningene i en ring som er en del av Pelssaulaget.
- Et annet alternativ er at noen besetninger går sammen i en egen pelssauring (Sogn fortsetter som egen ring), andre går inn som avdeling i en eksisterende ring (eksempel Oppdal og Oppland), mens de resterende av enkeltbesetningene går inn i ringen som Pelssaulaget danner.

Organiseringen har ikke bare betydning for utbetaling av tilskuddet, men er også viktig for å få til en god styring av innsettet av prøveværer. Vi kan ikke tillate at alle besetninger/avdelinger setter inn 1 prøvevær hver etter en seminfar, for da blir innavlsoppbyggingen alt for høy.

Hvis alle avlsbesetningene blir organisert som én ring gjennom Norsk Pelssaulag kan laget selv ta avgjørelsene innenfor rammer som er satt av Avlsrådet. Hvis avlsbesetningene blir organisert i flere ringer må avlsavdelingen i NSG antakelig ta det overordnede ansvaret og bestemme innsettet av prøveværer.

14.7 Vedtak

Vedtak:

Avlsrådet tar informasjonen som er gitt om pelssauavlen til orientering.

15 Vektlegging av delindeksene i O-indeksen

Forslagene for årets vektlegging er satt opp under følgende forutsetninger:

- Lammedød tas ikke inn som egenskap i O-indeksen (se sak 3 / 2015)
- Finnevarianten aksepteres hos NKS og Nor-X, men holdes ute av de andre rasene (se sak 9 / 2015)
- Ullvekt og ullklasse blir nye egenskaper i 2015 (se sak 6 / 2015)

Det var en rekke ulike forslag oppe til vurdering og de mest aktuelle ble det stemt over. Referatet presenterer ikke alternativene og avstemmingsresultatene, men viser kun endelig vedtak for 2015.

15.1 NKS

NKS	2011	2012	2013	2014	2015
Slaktevekt	20 %	20 %	21 %	23 %	24 %
Slakteklasse	23 %	20 %	21 %	18 %	18 %
Fettgruppe	12 %	12 %	13 %	12 %	11 %
Morsevne_vår	8 %	15 %	17 %	17 %	15 %
Morsevne_slakt	25 %	21 %	22 %	22 %	24 %
Lammetall	12 %	12 %	6 %	6 %	6 %
Ullvekt					2 %
Ullklasse					0 %
Sum	100 %	100 %	100 %	98 %[1]	100 %

15.2 Spæl

Spælsau	2011	2012	2013	2014	2015
Slaktevekt	20 %	20 %	19 %	20 %	18 %
Slakteklasse	25 %	25 %	25 %	23 %	21 %
Fettgruppe	10 %	10 %	9 %	8 %	8 %
Morsevne_vår	15 %	21 %	21 %	21 %	21 %
Morsevne_slakt	22 %	14 %	14 %	14 %	14 %
Lammetall	8 %	10 %	12 %	12 %	12 %
Ullvekt					3 %
Ullklasse					3 %
Sum	100 %	100 %	100 %	98 %	100 %

[1] Avlsrådet vedtok at lammedød skulle ha 2% vekt i O-indeksen i 2014, men dette ble aldri implementert. De 2 «ledige» prosentene ble fordelt forholdsmessig ut på de andre egenskapene i O-indeksen.

15.3 Sjeviot

Sjeviot	2011	2012	2013	2014	2015
Slaktevekt	22 %	22 %	22 %	22 %	22 %
Slakteklasse	19 %	21 %	21 %	19 %	19 %
Fettgruppe	11 %	11 %	11 %	11 %	11 %
Morsevne_vår	8 %	16 %	16 %	18 %	18 %
Morsevne_slakt	25 %	18 %	18 %	16 %	16 %
Lammetall	15 %	12 %	12 %	12 %	12 %
Ullvekt					2 %
Ullklasse					0 %
Sum	100 %	100 %	100 %	98 %	100 %

15.4 Kjøttsau

Kjøttsau	2011	2012	2013	2014	2015
Slaktevekt	45 %	45 %	45 %	44 %	51 %
Slakteklasse	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %
Fettgruppe	25 %	25 %	25 %	20 %	15 %
Morsevne_vår	2 %	2 %	2 %	3 %	3 %
Morsevne_slakt	3 %	3 %	3 %	4 %	4 %
Lammetall	0 %	0 %	0 %	2 %	0 %
Ullvekt					2 %
Ullklasse					0 %
Sum	100 %	100 %	100 %	98 %	100 %

15.5 Pelssau

Pelssau	2011	2012	2013	2014	2015
Slaktevekt	20 %	20 %	20 %	20 %	20 %
Slakteklasse	35 %	35 %	35 %	30 %	20 %
Fettgruppe	5 %	5 %	5 %	0 %	0 %
Morsevne_vår	10 %	25 %	25 %	19 %	12 %
Morsevne_slakt	25 %	10 %	10 %	13 %	10 %
Lammetall	5 %	5 %	5 %	8 %	8 %
Pelsegenskaper					
- Fargepoeng					5 %
- Lokkform				5 %	
- Lokkpoeng				5 %	15 %
- Pelshårspoeng					10 %
Sum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

16 Regler for avkomsgransking

16.1 Antall slaktede avkom for å få offisiell indeks

Avlsjefen foreslo å videreføre kravene som gjelder for høsten 2015.

Vedtak (enstemmig):

Rase	Høsten 2014	Høsten 2015	Høsten 2016
NKS	20	25	25
Spælsau	15	20	20
Sjeviot	15	15	15
Pelssau	10	10	10
Kjøttsau	10	15	15

16.2 Antall pelsdømte avkom i Pelssauavlen

Pelsegenskapene er så viktige i pelssauavlen at vi også bør sette krav til antall pelsdømte avkom.

Vedtak (enstemmig):

For å få offisiell indeks må en pelssauvær ha minst 10 flokkdømte avkom med lokkpoeng (fra og med 2015).

16.3 Krav til O-indeks ved innsett

16.3.1 NKS, spælsau og sjeviot

Forslaget fra avlsjefen var å videreføre kravet som gjaldt i 2014. Dette ble enstemmig vedtatt for NKS og sjeviot.

Det kom forslag om å redusere kravet på spæl fra 120 til 118, men dette forslaget fikk bare 2 stemmer (Reiersen og Pettersen)

Vedtak:

1. Skal en prøvevær være berettiget til granskingstilskudd, må den som minimum ha følgende O-indeks ved minst én av de offisiell indekskjøringene H3, H4 eller H5 høsten væren settes inn til avkomsgransking:

Rase	Høsten 2014	Høsten 2015
NKS	127	127
Spælsau	120	120
Sjeviot	120	120

2. Det er en forutsetning at den innsatte prøveværen er kåret på ordinært vis (ikke på dispensasjon). Dette gjelder alle tre rasene.

3. Sjeviot kan søke avlssjefen om dispensasjon fra O-indekskravet hvis far til prøveværen er en importvær.

16.3.2 Pelssau

Vi må fastsette hvilke krav som skal gjelde for pelssauen ved innsett av prøveværer høsten 2015 slik at vi kan dele ut avkomsgranskingstilskudd i 2016.

Kravet til O-indeks ved innsett må settes så strengt at det bidrar til god avlsframgang, og at det harmonerer med kravene i de andre rasene. Samtidig må det ikke settes så høyt at det gjør det alt for vanskelig å styre innavlsutviklingen i populasjonen.

Vi har ikke erfaring med hvor indeksnivået på årets lam vil ligge før vi har kjørt S1-indeksen, slik at det er for tidlig å fastsette indekskravet ved innsett 2015.

Vedtak (enstemmig):

Avlssjefen får fullmakt til å fastsette indekskravet som skal gjelde for pelssauen høsten 2015.

16.4 "Negativlista" med uaktuelle seminfedre

Vi planlegger som vanlig å lage ei "negativliste" for den kommende seminsesongen og publisere den rett før sædsalget starter midt i oktober. Hvis værer på negativlista 2015 er far til prøveværer som settes inn til avkomsgransking høsten 2016, får ringen ikke granskingstilskudd for prøveværen i 2017.

Vedtak (enstemmig):

Avlsrådets leder og avlssjefen får fullmakt til å fastsette "negativlista".

16.5 Antall sønner per seminfar

Regelverket som begrenser antall innsatte prøveværer etter en seminfar er viktig for å få en bedre fordeling av sønner på flest mulig seminværer, men det er ikke tilstrekkelig til å oppnå målet om maks 100 sønner etter en NKS-far og maks 20 sønner etter en spælfar. Dette skyldes at vi har mange avdelinger, og at noen setter inn flere værer enn «kvoten» selv om de da mister tilskuddet.

På sjeviot ønsker vi å begrense innsettet til 10 sønner per seminfar, og her fungerer det bra. Det skyldes at vi har bare 4 avdelinger på sjeviot, og avdelingene setter inn mange sønner etter egne værer.

Jeg foreslår å videreføre kravene som gjaldt høsten 2013 og 2014, selv om styringen ikke blir så god som ønskelig.

På pelssauen ønsker vi å begrense innsettet til 5-7 sønner per seminfar. Utfordringene med styringen av innsettet på pelssau er drøftet i sak 14.4 / 2015. Det egner seg ikke å sette kvoter per avdeling, men kvoten må settes på populasjonsnivå.

Forslag til vedtak:

Regelverk for innsett av prøveværer med seminfar høsten 2015 for å få granskingstilskudd i 2016.

1. Rasene NKS, spælsau og sjeviot

Rase	Antall prøveværer i ringen/avdelingen		
	5 – 10	11 – 20	21 og flere
NKS	1 per far	2 per far	3 per far
Spælsau	2 per far	2 per far	3 per far
Sjeviot	2 per far	2 per far	3 per far

2. Sjeviot:
   Ringene gis anledning til å søke Avlssjefen om dispensasjon fra begrensningen i antall sønner per seminfar hvis den aktuelle seminfaren er importert.

3. Pelssau:
   Avlssjefen får fullmakt til å bestemme hvor mange prøveværer som kan settes inn etter hver enkelt seminfar, og hvilke prøveværer som inngår i kvoten som får tilskudd.

16.6 Seminkravet

Vi har allerede krav til seminbruk for alle raser Jeg foreslår ingen endringer.

Det har hittil vært liten kontroll av at seminkravet oppfylles, og ingen konsekvenser for ringen om det ikke blir oppfylt. Avlsrådet var enige med Avlssjefen at vi må sette strengere krav til oppfylling av seminkravet.

Vedtak (enstemmig):

1. En værering/avdeling i værering må bruke semin for å sikre de genetiske båndene til andre ringer/avdelinger, og for å ha et godt utvalg av prøveværer. Kravene framgår av tabellen nedenfor.

Sirkulering av prøve-værene	Flokker som må inseminere	Minstekrav til seminbruk [1)]	Rasegruppe				
			NKS	Spæl-sau	Sjeviot	Pels-sau	Kjøtt-sau
Tre flokker eller mer	Minst halvparten	Andel av søyene	8 %	5 %	3 %	3 %	7 %
		Antall sæddoser	30	25	20	20	30
To flokker	Begge	Andel av søyene	15 %	7 %	5 %	5 %	10 %
		Antall sæddoser	30	20	15	15	25
En flokk		Andel av søyene	20 %	10 %	7 %	7 %	15 %
		Antall sæddoser	30	20	10	10	20

1) Begge kravene, både seminprosenten og antall doser, må oppfylles.

2. Ringen har ansvar for å følge opp dette kravet.
   a. Hvis kravet ikke oppfylles, får ringen første året en advarsel.
   b. Er det ikke i orden ved neste avlssesong kan Avlsrådet ekskludere ringen fra væreringssystemet.

16.7 Antall prøveværer i en ring/avdeling

I sak 30/2014 hadde vi en grundig gjennomgang av antall innsatte prøveværer per ring/avdeling. Jeg minner om at antall prøveværer er avgjørende for hvor liten en avdeling kan være. En avdeling kan bestå av kun én besetning hvis antall prøveværer som granskes er tilstrekkelig høyt.

Vedtak (enstemmig):

- For å ha rett til avkomsgranskingstilskudd må en ring/avdeling i avlssesongen 2015/16 avkomsgranske:
  - NKS: Minst 6 prøveværer
  - Spæl: Minst 5 prøveværer, derav minst 4 kvite
  - Sjeviot: Minst 6 prøveværer

- Pelssauen får ikke fastsatt et krav til antall prøveværer per avdeling i avlssesongen 2015/16, da vi først må avklare hvordan avlsbesetningene blir organisert i ringer/avdelinger.

16.8 Bruk av værene i den enkelte flokken

Vi har i dag regler om bruken av værer hos det enkelte ringmedlemmet. En flokk må bruke minst 3 prøveværer. Ingen vær (prøvevær, elitevær eller granskavær) må ha mer enn 40% av slaktede avkom i flokken. Bakgrunnen for reglene er å sørge for at besetningsmiddelet ikke blir for dominert av en enkelt vær.

Disse reglene har ikke vært endret på flere år, og det er absolutt grunn til å diskutere dem. Slik det er i dag kan for eksempel 2 besetninger gå sammen i en avdeling og avkomsgranske 6 prøveværer til sammen. Besetningene kan fordele prøveværene mellom seg, med 3 på hver, og de behøver ikke å sirkulere dem mellom seg. Med en slik organisering blir disse værene i praksis gransket i én flokk, men antakelig med en lavere sikkerhet enn ved bruk av 6 prøveværer i en flokk. Vi har ikke drøftet dette grundig tidligere.

Den omfattende sirkuleringen av værene som ringene organiserte tidligere, er antakelig på retur, da mindre sirkulering sparer arbeid og kostnader. For å redusere den negative effekten av redusert sirkulering, foreslår jeg å:

- Øke kravet til antall prøveværer som må brukes i den enkelte flokken fra 3 til 4, og
- Redusere andelen slakt fra en enkelt vær i den enkelte flokken fra 40% til 35%

Det nye kravet bør gjøres gjeldende for NKS, spælsau og sjeviot og kjøttsau.

Pelssauen har mange små flokker, og avkomsgransker ofte innen én flokk. Her må vi starte mer forsiktig, da vi har bruk for alle avlsbesetningene vi nå har.

Kjøttsauen avkomsgransker stort sett i egen flokk og har få kjøttsau-søyer per flokk, men har som regel et større antall NKS-søyer i tillegg. Avkomsgranskingen skjer sammen med NKS i flokken, og dermed kan kravet til antall værer totalt og fordeling av avkommene gjøres gjeldende her. Men vi kan ikke sette krav til antall prøveværer innen kjøttsau.

Vedtak (enstemmig):

Avlssesongen 2015/16 settes det følgende krav til antall prøveværer brukt i den enkelte flokken og fordeling av avkommene på alle værene som brukes i flokken:

- NKS, spælsau og sjeviot
  - Et ringmedlem må bruke minst 4 prøveværer i sesongen
  - Paringene i flokken må fordeles best mulig på værene slik at ingen vær har mer enn 35% av alle slaktede avkom
- Pelssau
  - Et ringmedlem må bruke minst 2 prøveværer i sesongen
  - Paringene i flokken må fordeles best mulig på værene slik at ingen vær har mer enn 50% av alle slaktede avkom
- Kjøttsau (rasene Nor-X, Texel, Charollais)
  - Et avlsbesetning må bruke minst 1 kjøttsau prøvevær i sesongen
  - Paringene i flokken må fordeles best mulig på NKS- og kjøttsauværene slik at ingen vær har mer enn 35% av alle slaktede avkom

17 Veiledende priser på livdyr 2015

I 2014 var veiledende priser som vist i tabellen nedenfor.

NKS, spælsau og sjeviot		
Kåra værlam	Grunnpris: 3 100 kr Tillegg: 40 kr per poeng over 150 i sum kåringspoeng	Prisen fastsettes etter gjeldende indeks på salgstidspunktet. Kåra lam som kjøpes inn til ringen, skal betales med veiledende pris.
Avkomsgranska vær	Grunnpris: 3 900 kr Tillegg: 150 kr per poeng over 115 i O-indeks	Prisen fastsettes etter gjeldende indeks på salgstidspunktet.
Seminvær	Grunnpris: 8 000 kr Tillegg: 150 kr per poeng over 115 i O-indeks	Offisiell H4 benyttes for indekstillegget. Værer som ikke har offisiell indeks betales med grunnpris. Prisen dekker blodprøvetaking i felt, ekstraarbeid og "plunder og heft", samt premie for å levere en seminvær. Seminværer som vrakes ved ankomst seminstasjonen, får et fradrag i prisen på 5000 kr.
Søyelam	Grunnpris: 2 500 kr Tillegg: 20 kr per poeng over 115 i O-indeks	Gjelder for søyelam omsatt om høsten, før paring, Skal være i så god utvikling at de kan pares samme høsten. Prises ikke etter levendevekt.
Voksne søyer	Grunnpris: 2 500 – 3 000 kr Ikke O-indekstillegg	Gjelder voksne søyer, omsatt før paring i september-november
Kjøttsau (Nor-X, Texel og Charollais)		
Kjøttkåra værlam	Grunnpris: 3 100 kr Tillegg: 40 kr per poeng over 150 i sum kåringspoeng	Kåra lam skal ikke prises etter levende vekt.
Avkomsgranska vær	Grunnpris: 3 900 kr Tillegg: 150 kr per poeng over 110 i K-indeks	Prisen fastsettes etter gjeldende indeks på salgstidspunktet. Endringer i indeks ved seinere beregninger får ikke konsekvenser for prisen.
Seminvær	Grunnpris: 8 000 kr Tillegg: 150 kr per poeng over 110 i K-indeks	Offisiell H4 benyttes for indekstillegget. Værer som ikke har offisiell indeks, betales med grunnpris. Prisen dekker blodprøvetaking i felt, ekstraarbeid og "plunder og heft". Seminværer som vrakes ved ankomst seminstasjonen, får et fradrag i prisen på 5000 kr.
Andre raser		
Seminvær	Pris: 8 000 kr Ikke O-indekstillegg	Prisen dekker blodprøvetaking i felt, ekstraarbeid og "plunder og heft". Seminværer som vrakes ved ankomst seminstasjonen, får et fradrag i prisen på 5000 kr

Fra 2013 til 2014 økte vi grunnprisene med 400 kr med bakgrunn i den kraftige økningen i lammetilskuddet samme året.

Årets Jordbruksoppgjør har sørget for at slakta lam i 2015 og 2016 ikke blir betalt med 500 kr, men med 250 kr. Jan Asle Bolset, Sunnfjord veraring, har bedt Avlsrådet vurdere om dette skal ha innvirkning på livdyrprisene som da i tilfellet skal reduseres med inntil 250 kr. Mitt forslag er at vi gjør det enkelt, og beholder de samme prisene i 2015 som vi hadde i 2014.

Avlsrådet drøftet om reduksjonen i lammetilskuddet skulle få konsekvenser for livdyrprisen, men valgte å ikke ta hensyn til dette.

Vedtak (enstemmig):

NSGs veiledende livdyrpriser beholdes uendret fra 2014 til 2015.

18 Søknad om å danne ny værering i Nord-Hordaland

Saksbehandlere er Kjell Steinar Løland og Thor Blichfeldt.

Avlsrådet har mottatt søknad om å danne en ny ring i Hordaland, «Nord-Hordaland NKS-ring», med 5 medlemmer.

Nordre del av Hordaland har fra før Strilaringen med 6 NKS-avdelinger som dekker det geografiske området som de 5 besetningene hører til. De 5 flokkene vil ha 750 NKS-søyer når de er ferdig etablerte. Fire av flokkene har sommerbeite i samme beitelag. Søkerne har godt kjennskap til ringarbeid, da to av dem var med i ring tidligere.

Tre av flokkene er i oppstartsfasen og har kjøpt inn avlsdyr høsten 2014. Det er derfor ikke aktuelt å starte ringdrifta før fra høsten 2016. Brukerne vil være tidlig ute med søknaden slik at de kan legge planer for å få gode prøveværer til innsett i ringen neste høst.

Saken bringes til Avlsrådet for avgjørelse da den reiser prinsipielle problemstillinger.

Egen avdeling i Strilaringen
Dei 5 saueholderne ønsket opprinnelig å få bli en egen avdeling i Strilaringen og søkte Strilaringen om dette. Søknaden var oppe som egen sak på årsmøtet i Strilaringen vinteren 2015. Årsmøtet vedtok at det ikke ville gi tillatelse til oppstart av en ny avdeling på tvers av avdelingene som er i ringen. Det åpnet istedenfor at de aktuelle buskene kunne komme inn i avdelingene der de geografisk hører hjemme. De 5 nye medlemmene måtte da gå inn i 3 ulike avdelinger i Strilaringen.

Strilaringen har dekning for vedtaket i dagens regelverk for væreringer, der det i paragraf 4.c) står:

> *«Styret i væreringen/væreholdslaget kan nekte å ta opp en besetning som ønsker å bli medlem, eventuelt nekte å fornye medlemskapet for et eksisterende medlem, hvis medlemskapet vil påføre organisasjonen store økonomiske og/eller arbeidsmessige belastninger.»*

Søkerne avvist å bli oppdelte i ulike avdelinger, og 10. april ble det sendt søknad til Avlsrådet om oppstart av en egen ny ring, Nord-Hordaland NKS-ring.

Behandling i avlsutvalget i Hordaland og regionutvalget i region Vest
Saken ble forelagt avlsutvalget i Hordaland til uttalelse 09.06.2015 og behandlet i regionutvalget for region Vest 15.06.2015.

Kjell Steinar informerte om resultatet fra Avlsutvalget i Hordaland.

Region Vest gjorde følgende vedtak som ble referert for Avlsrådet, og leder Per Johan Lyse ønsket at vedtaket ble tatt inn i referatet fra møtet.

> *Med bakgrunn i reglar for veraringar og tidlegare praksis finn Regionutvalget ikkje heimel for å gå mot søknad om oppstart av ny veraring. Søknaden om oppstart av Nord-Hordaland veraring blir derfor godkjent. Regionutvalget ber Avlsrådet sjå på regelverk for veraringar, og kjem med dette forslag: Det bør ikkje opprettast nye veraringar i område der det er veraringsdrift frå før.*

Tidligere praksis
De siste årene har det blitt dannet noen nye væreringer i geografiske områder der det fantes en værering fra før. Bakgrunnen har delvis vært ulikt syn på hvordan avlsarbeidet bør drives, delvis praktiske hensyn. Her er noen eksempler på nye væreringer:

- Alperingen (ut av Lyngen)
- Lofoten (ut av Vestvågøy)
- Eresfjord-Vistdal-Eidsvåg (ut av Nesset)
- Hurum (ny, nært til Lier/Eiker/Modum)

Skal vi følge tidligere praksis og prioritere stor deltakelse i væreringsystemet med motiverte medlemmer, så bør vi godkjenne den nye ringen, selv om det er negativt for den eksisterende ringen (konkurranse om væresalg osv.).

Vedtak (enstemmig):

- Avlsrådet for sau godkjenner at «Nord-Hordaland NKS-ring» blir en ny værering i NSGs avlsarbeid fra avlssesongen 2016/17.
    - Ringen må arbeide i samsvar med NSGs regler for væreringer og væreholdslag» og retningslinjer gitt av Avlsrådet.
    - Ringen må registrere seg i Brønnøysundregisteret med SA som organisasjonsform.
    - Opptaket av medlemmer i ringen krever Mattilsynets godkjenning.

- Ringen registreres i NSGs database over væreringer fra 1. oktober 2015 slik at medlemmene kan få tilgang til den beste sæden og dermed sette inn gode prøveværer høsten 2016.
- Sirkulering av værer mellom medlemmene kan ikke starte før høsten 2016 da flere av de aktuelle medlemmene har 18 måneders karantene pga livdyrinnkjøp høsten 2014.

19 Godkjenning av væreringene for avlsåret 2015/16

Vedtak (enstemmig):

- Væreringene som er med på den framlagte lista godkjennes for avlssesongen 2015/16.
- Nord-Hordaland NKS-ring legges inn som «rekrutt-ring».
- NSG tar over ansvaret fra Nortura for alle som gransker «kjøttsau» (tidligere Nor-X-besetninger)

20 Væreringsrapportene i Sauekontrollen

I forbindelse med overgangen til den nye Sauekontrollen sommeren 2014, ble de gamle ringrapportene gjennomgått og noe endret, og det ble etablert et nytt sett regler for hvem som har tilgang til listene.

Jeg ba om to endringer ved overgangen til ny Sauekontrollen:

- Styremedlemmene mistet tilgangen til ringrapportene.
  Det skyldes at enkelte ringer hadde misbrukt funksjonaliteten og lagt inn alle medlemmer som styremedlemmer slik at alle i ringen fikk tilgang til alt.
- Fenotypiske tilveksttall i gram per dag for avkomsgruppa til den enkelte væren ble fjernet.
  Det skyldes at avlsarbeidet baserer arbeidet på beregnede avlsverdier, og at fenotypisk gjennomsnittstall for tilvekst per vær er «feilfokus».

Etter den tid har jeg fått henvendelser om at alle medlemmene i ringen bør ha tilgang til alle ringrapportene, og at de fenotypiske gjennomsnittstallene skulle komme tilbake.

Formålet med ringrapportene er at de skal være til støtte for ledelsen av ringen i drive ringen på en rasjonell og faglig god måte.

Ringrapportene henter data fra den enkeltes Sauekontroll. Dette er i utgangspunktet personlig informasjon som ikke alle skal ha tilgang til (personvern). Prinsippet for deling av informasjon med ringen må være at informasjonen er nødvendig for ringens drift. Det er ikke tilstrekkelig at ringen synes det er «kjekt» å vite mest mulig om medlemmene.

Vi har nå følgende personkategorier i en værering og i en avdelingen en værering, og personkategorien har følgende tilgang ringrapportene:

- Ringen
  - Styreleder Full tilgang
  - Kontaktperson Full tilgang
  - Sekretær Full tilgang
  - Styremedlemmer Ingen tilgang

- Avdeling innen ringen
  - Avdelingsleder Full tilgang

I Avlsrådsmøtet kom det ønske om at Avlsrådets medlemmer må få tilgang til rapportene for alle ringene i landet for å kunne følge med, og det samme gjaldt tillitsvalget på region- og fylkesnivå.

De fleste av ringrapportene inneholder kun avlsinformasjon, og dette er informasjon om det enkelte medlem må være villig til å gi fra seg når han har valgt å være medlem i en værering.

Det er spesielt «Sjekkliste ring» som inneholder data ut over det som har med avl gjøre.

Formålet med denne rapporten er at ledelsen i ringen skal kunne følge med på at data blir registrert, fullstendig og innen frister. Men den viser også blant annet lammetallet i flokken, dødeligheten før merking, lam med innrapportert sjukdom osv. Dette er etter mitt skjønn personlige data som ikke alle i ringen skal ha tilgang til.

Den enkelte rapport ble gjennomgått, og det ble vedtatt hva rapporten bør inneholde og hvem som bør ha tilgang til den.

I tabellen nedenfor er det brukt begrepet «Tillitsvalgte» som betyr:

- Avdelingsleder – tilgang til egen avdeling
- Ringleder, kontaktpers. og sekr. (ikke vanlige styremedlemmer) – tilgang til alle avdelinger i egen ringen
- Avlsrep. i fylke – tilgang til alle ringer i eget fylke
- Avlsrådet - tilgang til alle ringer i hele landet

Begrepet «Alle medlemmer» gir alle som er med i avdelingen tilgang til rapporten for egen avdeling.

Ringrapport	Tilgang	Endringer til innhold
Medlemmer i ringen	• Tillitsvalgte • Alle medlemmer	Ingen
Sjekkliste ring	• Tillitsvalgte	Ta bort opplysninger om tap, sjukdom osv.
Værer brukt i ring	• Tillitsvalgte	Lista utvides *ikke* med fenotypetall for tilvekst og klassifisering
Kåringskandidater	• Tillitsvalgte • Alle medlemmer	Grense på 30% beste værlam
Eliteparingskandidater	• Tillitsvalgte	Ingen
Paringer i ring	• Tillitsvalgte • Alle medlemmene	Ingen

Vedtak:

Sauekontrollen bes om endre ringrapportene og tilgangen til dem i samsvar med tabellen over.

21 Orienteringssaker

21.1 Masteroppgaver på NMBU

Det er heldigvis interesse for sauavl blant studentene ved Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap (IHA) ved Norges miljø og biovitenskapelige universitet (NMBU). Det er 3 studenter som vil levere sin masteroppgave på sau våren 2016:

- Anne Kristiansen: Spenetall hos NKS-værer (talt ved kåring).
  Hovedveileder Tormod Ådnøy
- Henriette Berg Olsen: Mastitt hos NKS (trolig vinklet mot tidlig utrangeringsårsak).
  Hovedveileder Gunnar Klemetsdal
- Maria Kjetså: «Optimal contribution» for sjeviot.
  Hovedveileder Theo Meuwissen

Avlsavdelingen i NSG har bidratt i idefasen, og avlsforskerne våre deltar som veiledere for studentene.

21.2 Mal for god ringdrift

Vi har startet arbeidet med å lage en mal for god ringdrift, men blir ikke ferdige før over sommerferien. Målet er fortsatt å den ferdig til kommende avlssesong.

21.3 Prosjekter sammen Bioforsk økologisk

Vi har etablert et samarbeid med Lise Grøva, Bioforsk økologisk på Tingvoll

21.3.1 Flått/sjodogg

Problemstilling: Gjør avkomsgruppa til noen seminværer det bedre i flåttbelastede områder enn vi skulle forvente? Hvis svaret er ja, kan forklaringen være at væren/avkommene er mer motstandsdyktige mot flått/sjodogg. Vi fant i våre analyser ikke tegn til at var noen værer/avkomsgrupper som klarte seg bedre enn forventet.

21.3.2 Alveld

Vi er med på en skisse til prosjekt som Lise har sendt inn nå i mai. Vårt bidrag i prosjektet er å lete etter en mutasjon som gjør sauene mer mottakelige for alveld. Lise har fått melding om at skissen ikke går videre til full søknad.

Vi i NSG må finne ut om vi skal gå noe videre med våre ideer i forbindelse med neste års søknader.

21.3.3 Prosjekt om ull

Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) har fått innvilget et prosjekt om ull, kalt KRUS.
Den fulle tittelen er: *Grønn vekst i hvitt gull gjennom lokalt forankrede verdikjeder*

Prosjektet dreier seg om bedre utnytting av spælulla.

Bioforsk økologisk har en større rolle i prosjektet, og vi er underleverandør på disse oppgavene.

22 Eventuelt

22.1 Nytt Avlsråd for perioden juli 2015 – juni 2017

Avlsrådet består av følgende representanter og vararepresentanter for kommene 2-årsperiode.

Leder	Ivar G. Slettemoen	ivarws@online.no	986 57 921
- Vararep.	Ove Holmås	runde@broadpark.no	482 00 930
Region Øst & nestleder	Sven Reiersen	svenre@online.no	906 05 466
- Vararep.	Magne Horten	ma-hort@online.no	932 83 974
Region Vest	Per Johan Lyse	pejl@online.no	470 36 006
- Vararep.	Tore Atle Sørheim	tore.atle.sorheim@kvaerner.com	906 20 154
Region Midt	Kent Berg	kentberg@online.no	478 46 673
- Vararep.	Atle Moen	atle.moen@ewos.com	913 46 393
Region Nord	Bjørn-Arne Skoglund	baskoglund@gmail.com	416 60 808
- Vararep.	Roar Berglund	roar.nandor@gmail.com	900 65 632
Nortura	Finn Avdem	finn.avdem@nortura.no	971 77 659
- Vararep.	Terje Bakken	terje.bakken@nortura.no	950 60 928
KLF	Berit Pettersen	berit.pettersen@fatland.no	952 00 340
- Vararep.	Ida Mathisen	ida@kjottbransjen.no	976 66 878
NMBU	Gunnar Klemetsdal	gunnar.klemetsdal@nmbu.no	468 86 351
- Vararep.	Torstein Steine	torstein.steine@nmbu.no	911 59 780

Avlsrådet valgte enstemmig Sven Reiersen til nestleder i rådet.

22.2 Disponering av avkom etter Aberfield-værene

Høsten 2014 tilbød vi ringene å få sæd etter 2 værer fra Innovis, Ripcurl og Michelin, av deres linje Aberfield (ei morlinje).

Tildelingen ble gitt med følgende forutsetninger (e-post til alle ringene 17.10.2014):

- Sett på søyelammene slik at vi får informasjon om morsegenskapene.
- Slakt værlammene slik at vi får informasjon om tilvekst og slaktekvalitet.
- Ringene skal ikke avkomsgranske sønner etter disse to fedrene. Vi må vite mer om dette avlsmaterialet før vi eventuelt starter å bruke dem som prøveværer.

Opplands representant i regionutvalget Øst ønsket en diskusjon om vi ikke burde åpne for kåring og salg av avkom etter Aberfield-værene, da de hadde forespørsel om å få kjøpe.

Vedtak:

Avkom etter Aberfieldværene skal disponeres i samsvar med forutsetningene for salget av sæden. Det skal ikke kåres værlam etter dem (heller ikke på dispensasjon), og værlam skal ikke selges til liv eller brukes til paring i egen flokk.

22.3 Sønner etter Filops: Redusert fruktbarhet?

Det har kommet «bekymringsmeldinger» om at Filops er overrepresentert med sønner som ikke har normal fruktbarhet.

Det finnes ikke registreringer i Sauekontrollen eller i NSGs databank som kan bekrefte eller avkrefte dette. Det er vanskelig å finne ut av om bekymringen gir grunnlag for ekstraordinære tiltak mht Filopsavkom eller ikke.

Avlsavdelingen gjør et forsøk på å se nærmere på saken.

22.4 Avlsstatuetten: Utsette tildelingen til væren er minst 4,5 år

Dagens regler for Avlstatuetten sier at væren skal være minst 3,5 år ved utdelingen. Region Midt foreslår at alderen settes opp til minst 4,5 år for å få større sikkerhet ved tildelingen.

Det ble stemt over alternativene minst 3,5 år som i dag eller minst 4,5 år. Alternativet 3,5 år fikk 2 stemmer (Slettemoen og Reiersen), alternativet 4,5 år fikk 3 stemmer (Berg, Berglund, Avdem) og 2 stemte blankt (Lyse og Pettersen).

I 2014 var det værer som var født 2011 eller tidligere som konkurrerte om Avlsstatuetten. Når alderen nå settes opp, blir det samme årgangen som vil få statuetten et år til.

Vedtak:

- Regelverket for tildeling av Avlsstatuetten endres slik at væren må være minst 4,5 år ved tildeling.
- I 2015 deles det ikke ut noen Avlsstatuett
- I 2016 deles statuetten ut til beste vær født 2012 og tidligere.

22.5 Organisering av arbeidet i Avlsrådet 2015/16

Arbeidsåret for Avlsrådet går fra juli til juni neste år. Vi skal altså planlegge for perioden juli 2015 – juni 2016. Det er to hovedspørsmål som må avklares:

1. Skal vi ha ett eller to møter i Avlsrådet?
2. Er det nødvendig å ha ett stort møte der alle fylkene deltar med en representant som rådgivende før Avlsrådet?

For Avlsavdelingen er det viktig å kunne holde fast på at vi har et todagers møte midt i juni for å kunne få gjort mest mulig av utredninger og vedtak for den kommende avlssesongen.

Med bare ett møte i året blir det svært mange saker, og liten tid til fri diskusjon omkring framtidige utviklingstiltak og mulige endringer. Skal vi ha et møte til i året, passer det å ha det i første kvartal. Da kan enkelte konkrete saker være ferdig utredet. Kommende arbeidsår vil det være gunstig å ha kåring ferdig utredet, med regelverk og opplæringplan klart for vedtak tidlig på nyåret.

Vi har nå god erfaring med at regionene har regionmøte på Gardermoen på samme dag, slik at Avlsavdelingen og Avlsrådet kan møte alle regionrepresentantene, og at regionen samtidig får behandlet egne saker.

Arbeidsplanen for regionutvalget bør samordnes med møtene i Avlsrådet. Hvis det blir to fellesmøter i året for alle regionutvalgene på Gardermoen, bør det ikke være behov for flere fysiske møter i regionutvalget gjennom året.

Plan for kommende arbeidsår for Avlsrådet og regionutvalgene:

- Todagers møte i første halvdel av februar 2016
  - Dag 1
    - Fellesmøte med alle regionutvalgene og Avlsrådet
    - Møte i det enkelte regionutvalg (årsmelding, regnskap osv).
  - Dag 2
    - Møte i Avlsrådet med vedtak i aktuelle saker
- Todagers møte midt i juni 2016
  - Dag 1
    - Fellesmøte med alle regionutvalgene og Avlsrådet
    - Møte i det enkelte regionutvalg (plan for kommende avlsår osv).
  - Dag 2
    - Møte i Avlsrådet med vedtak i aktuelle saker

22.6 Endringer i den formelle organiseringen av avlsarbeidet i NSG?

I mars 2005 vedtok landsmøtet i NSG en større endring i organiseringen av avlsarbeidet, blant annet med innføring av avlsregionene, ny sammensetning av Avlsrådet med og ansettelse av regionkonsulenter.

Forut for landsmøtet i 2013 hadde vi en større høring om organiseringen. Vedtaket i landsmøtet var i hovedsak en videreføring av organiseringen fra 2005.

Fra og med 2015 er regionkonsulentene omdøpt til avlskonsulenter. Finansieringen av dem flyttes fra regionens budsjett til Avlsavdelingen sentralt i NSG. Den enkelte avlskonsulenten har nå oppgaver som er mer temarettet og går på tvers av regionene (for eksempel Pelssauavlen, ulldømming osv), og regiongrensene tones ned.

Fram mot landsmøtet i mars 2017 bør vi vurdere organiseringen på nytt. Det er særlig regionutvalgenes oppgaver og avgrensingen mot avlsutvalget i det enkelte fylket som bør diskuteres. Sammensetningen av Avlsrådet bør også diskuteres. Hvis Avlsrådet utvides med 1 representant til for regionalt valgte representanter og 1 representant for spæl, så er det kanskje ikke behov for regelmessige store møter der alle fylkesrepresentantene samles?

Avlsrådet bør legge fram et forslag for styret i NSG. Så blir det opp til styret om saken skal behandles i landsmøtet, i representantskapet eller i styret.